

**MASEHET NAZİR
PEREK 1:
KOL KİNUYE NEZİRUT**

Masehet Nazir

Yaprak *Masehet Nazir*'in konusu, tabii ki... *nazir*dir.

2

Kutsal Tora'mız bir kişinin *nazir* olmayı üstlenebileceğine hükmetmiştir. *Nazir* sözcüğü, "inzivaya çekilme" veya "bir zevkten kaçınma" anlamına gelen "*itnazerut*" fiiliyle bağlantılıdır. *Nazir*, belli başlı zevklerden imtina eden, kendisine bunları yasaklayan kişidir. Bir *nazir* nelerden imtina etmelidir? *Nazirlik* kanunlarına göre, bir *nazirin* [1] üzüm, kuru üzüm, şarap ve genel olarak tüm üzüm kısımlarını ve ürünlerini tüketmesi, [2] başındaki saçları kesmesi yasaktır ve [3] ölümlerden dolayı *tame* olmama konusunda dikkatli olmalıdır.

Hepimizin bildiği gibi, *Mişna*'nın derleyicisi olan Rabenu A-Kadoş, yani Rabi Yeuda A-Nasi, her *masehetin* yerini belli bir mantığa göre belirlemiştir. Öyleyse *Masehet Nazir*'i neden *Masehet Nedarim*'den sonraya yerleştirmiş olabilir?

Masehet Sota'da, *Gemara* (2a), *nazirliğin* de birtür **neder** olduğunu belirtmektedir. Tıpkı bir insanın *nederde* bulunma yoluyla kendi üzerine bazı yasaklar alabilmesi gibi, *nazirlik* durumunda da aynısı geçerlidir. İşte, *Masehet Nazir*'in, *Masehet Nedarim*'in arkasına yerleştirilmesinin sebebi budur.

Kim Kimdir?

Babil'deki Altıncı Nesil Amoraim

Be Katil şehrinden olan Rabi Gevia, on dört yıl boyunca Pumbedita *yeşivasının* liderlerindendi.

Rav Aşe ve Amemar'ın neslinde yaşamış ve onların büyük takdirine nail olmuştur. Hatta bu iki büyük *Amora* bir keresinde onun söylemiş olduğu bir *alahada* neyi kastettiği konusunda aralarında teatide bulunmuşlardır.

Rav Gevia birçok yerde *alahalar*, olaylar ve gelenekler aktarır. Hatta bunlar

arasında kendisinden birkaç nesil öncesine ait olanlar da vardır. *Gemara*'nın birkaç yerinde Rav Gevia'nın, Rav Aşe'nin huzurunda duyduğu ve karşılığında sorular yönelttiği kanıtlar ve mantıksal açıklamaları aktardığı belirtilmektedir. Bu, Rav Aşe'nin Talmud ve *Gemara*'da yaptığı son düzenlemeleri gerçekleştirdiği dönemdeydi ve bu düzenlemede Rav Gevia da rol almıştı.

Vefat ettiğinde yerini Rafram almıştı.

**Be Katil'li
Rav Gevia**

Bir Nazir Nasıl Kiduş Yapar?

Yaprak

3

Önceki yazımızda bir naziri bağlayan yasaklardan birinin de şarap içmek olduğunu öğrenmiştik.

Bu yaprakta, bu yasağın sadece normal tüketim amaçlı bir şarapla sınırlı olmadığını, *mitsva* amacıyla içilen şarap için de geçerli olduğunu öğreniyoruz.

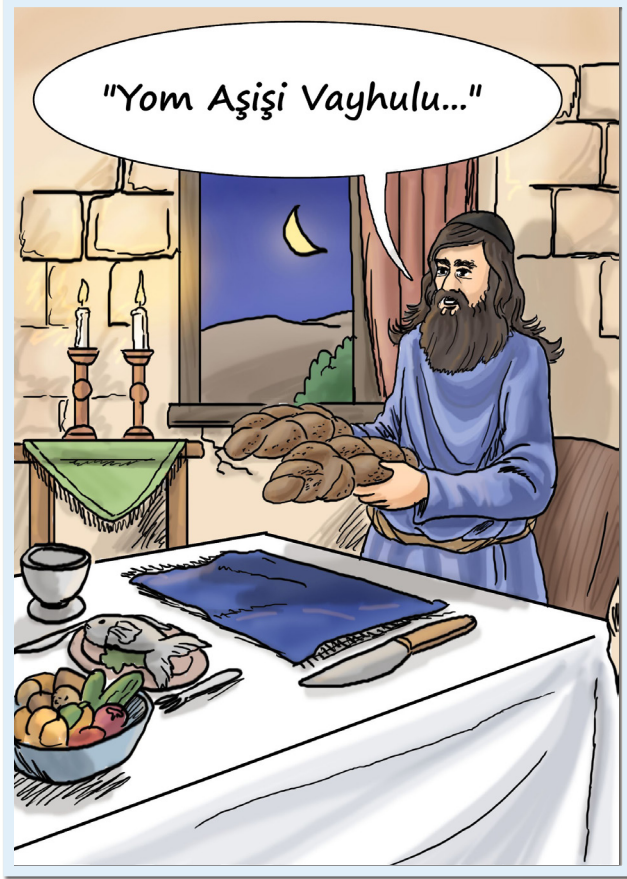
Mitsva amaçlı şarapla kastedilen nedir?

Örneğin her Şabat ve bayram günü şarapla *Kiduş* yaparız. Bu şarap, *mitsva* amacıyla içilir, zira Şabat'ı *Kiduş* yaparak kutsal kılmak bir *mitsva*dır.

Peki, eğer bir nazirin *mitsva* amacıyla bile şarap içmesi yasaksa, nazir nasıl *Kiduş* yapacaktır?

Rema (*Şulhan Aruh Orach Hayim* 272:9), şarap içemeyen birinin *Kiduş*'un sözlerini söyleyebileceğini, ama şarabı şahsen içmeyip, kendisini *Kiduş* söylerken dinlemiş olan başka birine içirebileceğini belirtmektedir.

Peki, ya bir nazir tek başınaysa ve *Kiduş* şarabını onun yerine içecek biri yoksa, o zaman ne yapar? *Kiduş*'u ekmekle yapabilir!

Tsedaka Ekmek

Güneş tüm sıcaklığıyla gökyüzüne hâkim olmuştu, ama bu durum, işlerine sadık olan *tsedaka* tahsildarlarını gündelik bağış toplama görevlerinden alıkoyamamıştı. Tahsildarlar, ezelden beri merhametli olan Yahudilerin kapılarını çalıyorlar ve farklı *tsedaka* amaçları

için kuruş üstüne kuruş ekleyerek fon oluşturuyorlardı.

Tahsildarların bir âdetleri vardı. Ne zaman Bartota'lı Rabi Eliezer'i görseler, o geçip gidene kadar gizli bir köşeye saklanırlardı. Neden mi?

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
239'da

“Ben Kudretli Şimşon Gibi *Nazirim*”

Yaprak

4

Kudretli, kahraman Şimşon’u duymayanınız yoktur. Kutsal ve Mübarek Tanrı, bu müthiş güce sahip adamı, Peliştileri korkutmak ve Yisrael’i onlardan korumak üzere göndermişti. Şimşon canlı bir aslanı çıplak elleriyle yırtmış, bir eşeğin çenesini kullanarak bin tane Pelişti askerini öldürmüştü.

Kahraman Şimşon doğmadan önce, Tanrı’nın bir meleği, Şimşon’un babası Manoah’a ve annesine, kendilerine doğacak olan çocuğun şarap içmesinin ve saçlarını tıraş etmesinin yasak olacağını söyleyerek “Çünkü Tanrı’nın bir *naziri* olacak bu çocuk... öleceği güne kadar” demişti. Henüz doğmadan önce, Şimşon’un tüm hayatı boyunca *nazir* olması emredilmişti.

Mişna, eğer bir kişi “Kudretli Şimşon gibi *nazirim*” derse, ölümlerden kaynaklanan *tumadan* kaçınmasına gerek olmadığını söylemektedir! Neden? Çünkü Şimşon’un *nazirliğinde* özel bir istisna vardı. *Şarap* içmesi ve saçlarını kesmesi her *nazir* gibi onun için de yasaktı; ama Şimşon’un ölümlerden dolayı *tame* olması yasak değildi.

Gedalya, Hahama Koşuyor

Yaprak

5

Bet-Amikdaş zamanında Gedalya adında biri, *nazir* olmayı üstlenmeye karar vermişti.

Gedalya evinin bahçesinde durup tüm ailesine “Sevgili ailem! *Nazir* olmayı üstleniyorum! Bugünden itibaren bana şarap ikram etmeyin, saçlarımı kesmemi istemeyin ve tabii ki cenazelerde ölüye yaklaşmamam için beni uyarın ki ölü nedeniyle *tame* olmayayım” diye ilanda bulundu.

Oğullarından biri ona “Baba! Ne kadar süreyle *nazir* olacaksın?” diye sordu.

Gedalya şaşırılmış görünüyordu. Doğrusu bu konuyu hiç düşünmemişti. Hatta biraz endişelendiği de kolayca anlaşılıyordu, zira ya şimdi kendisini hayat boyu *nazir* olmakla yükümlü kılmışsa?!

Gedalya hemen hahama koştu. Tüm ailesi de peşinden gitmişti. Haham, Gedalya’yı sakinleştirdi ve ona kuralı açıkladı: Eğer bir kişi *nazir* olmayı üstlenirse ve bunun için bir zaman sınırı belirtmezse, tamı tamına otuz gün boyunca *nazir* olur – ne eksik, ne de fazla.

Kim Kimdir?

Babil'deki Altıncı Nesil Amoraim

Babil’de doğmuştur. Babası, büyük *Amora* Rava’ydı. Birçok yerde ismi sadece Rav Aha olarak da geçer.

Tora’yı Rav Kaana’nın yanında öğrenmiştir.

Gemara’nın birçok yerinde Rav Aha’nın Rav Aşe ile olan sıkı dostluğundan bahsedilir. İkisi *alaha* üzerinde çokça teatide bulunurlardı. Rav Aha, Rav Aşe’nin hem öğrencisi hem de öğrenim partneri (*talmid-haver*) olarak kabul edilir.

Gemara’da birçok kez Rav Aha’nın Rav Aşe’nin huzurunda bir konuyu ele

aldığı ve kendisinden, *alahayı* açıklığa kavuşturmasını istediği anlatılır. Ayrıca Rav Aşe’nin, *alaha* ve *mişnaların* doğru nüshaları hakkında Rav Aha’ya danıştığı da görülmektedir. Rav Aha, hocası ve arkadaşı Rav Aşe’yi çok takdir ederdi ve bir keresinde, Rav Aşe’nin büyüklüğünün, Rabi Yeuda A-Nasi’ninkine benzediğini, çünkü Rabi Yeuda A-Nasi’den Rav Aşe’ye kadar olan dönem boyunca Tora ve büyüklüğün [=zenginliğin] aynı kişide bir araya geldiğine tanık olunmadığını söylemiştir (*Gitin* 59a).

**Rav Aha
bere
DeRava**

“Miktsat A-Yom – KeHulo”

Yaprak

6

Bu yazımızda çok önemli bir kuralı öğreneceğiz: “*Miktsat a-yom, ke-hulo*” (günün bir kısmı, bütünü gibidir). Bu kural Tora boyunca birçok kanun ve *alaha* üzerinde etkilidir ve biz burada, bu kuralın *nazire* dair kanunları nasıl etkilediğini ele alacağız.

Nazirlik dönemi sona erdiği zaman, *nazirin*, saçlarını tıraş etmesi gerekir. Önceki yazımızda sözünü ettiğimiz Gedalya, yirmi dokuz gün boyunca *nazirliğini* titizlikle korumuş ve otuzuncu günün sabahı, saçlarını tıraş ettirmek üzere hemen berbere koşmuştu.

Ama berberden çıktığında Gedalya otuz günün henüz **sona ermediğini** hatırladı; zira otuzuncu gün daha yeni başlamıştı. Acaba Gedalya ihlalde mi bulunmuştu? Tekrar hemen hahama koştu. Haham cevap verdi: “Aslında günün sonuna kadar tıraş olmaman daha iyi olurdu. Ama yine de Tora’nın bir yasağını ihlal etmedin, çünkü *miktsat a-yom, ke-hulo*. Yani günün bir kısmı, bütünü gibi sayılır. Bu yüzden, otuzuncu günün bir kısmı geçtiğine göre, otuzuncu günü bütünüyle tamamlamış sayılırsın.”

Evin Altındaki Kuyular

Yaprak

7

Menahem, Moşe’ye bir ev satmıştı. Moşe yeni evine girdiği zaman, bodrum katında bir su kuyusu keşfedince çok şaşırdı. İçini büyük bir mutluluk kaplamıştı, ama Menahem bundan haberdar olunca “Pardon!” dedi. “Bunu sana satma gibi bir niyetim yoktu. Ben sana ev sattım, su kuyusu değil! Kuyu hâlâ bana ait!”

Kim haklı? Rabi Akiva’ya göre Menahem haklıdır.

Ve işte, bir sabah evin dışından Menahem’in sesi duyuldu. “Moşe! Lütfen şu kapıyı açiver; kuyumdan su çekmeye geldim.” Moşe ona “Memnuniyetle” diye cevap verdi. “Lütfen evime gir ve kuyudan dilediğin gibi su çek.”

Menahem kuyudan geri döndüğünde arkadaşlarından biri ona şöyle dedi: “Bil ki Moşe sana iyilik etti! Çünkü Rabi Akiva’ya göre, sen evi ona sattığın zaman, avluda kendine kuyuya erişim için serbest bir yol bırakmayıp, kuyu haricinde tüm evi ona satmıştın. Ve Moşe sana ‘Evime girmek mi istiyorsun? Lütfen kullanım parası ver’ diyebilirdi.”

Tsedaka Ekmek (devam)

Çünkü Rabi Eliezer çok merhametli, çok yufka yürekli biriydi ve *tsedaka* tahsildarlarıyla karşılaştığı zaman, o sırada elinde ne var ne yoksa hepsini onlara verirdi. Kendisine tek kuruş bırakmaz, hepsini *tsedaka* olarak verirdi!

O gün de Rabi Eliezer, yakında gelin olacak kızı için çeyiz bakmak üzere elinde hatırı sayılır miktarda parayla yola çıkmıştı. Ve işte, tahsildarlar uzaktan Rabi Eliezer’i fark ettiler.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
241’de

“Pontigon” Nazir

Yaprak

8

Dikkat edin! Bir kişi “Ben *pontigon nazirim*” derse, beş kez *nazir* olur! Her *nazirlik* dönemi otuz gündür ve böylece bu kişi, toplamda yüz elli gün *nazir* olacaktır!

Neden? Ve *pontigon* ne demektir?

Daha önce de öğrendiğimiz üzere, bir kişi süre belirtmeksizin *nazir* olmayı üstlendiği takdirde, *nazirlik* süresi otuz gündür. Ama örneğin, eğer “Ben kırk gün boyunca *nazirim*” derse, o zaman *nazirlik* süresi de kırk gün olacaktır.

Şimdi *pontigona* gelelim.

Pontigon, “beş kat” anlamına gelen Yunanca bir sözcüktür. Dolayısıyla “Ben *pontigon nazirim*” diyen kişi, aslında, beş kez *nazir* olmak istediğini söylemiş olur. Başka bir deyişle, bu kişi, normalde otuz gün olan *nazirliğin* beş katı olan bir süre için, yani yüz elli gün boyunca *nazir* olmayı üstlenmiş olur... (ABD Savunma Bakanlığı binası “*Pentagon*”un bu isimle anılmasının sebebi, beşgen şeklinde olmasıdır.)

MASEHET NAZİR
PEREK 2:
ARENİ NAZİR

Minhat A-Omer

Yaprak

9

Bu yazımızda *Minhat A-Omer* hakkında ilginç şeyler öğreneceğiz. Bet-Amikdaş'ta buğday veya arpa irmiğiyle de *korban* getirmek mümkündü. Böyle, tahıl irmiğiyle yapılan *korban*lara “*Minha-korbanı*” adı verilir. Bu *Minha-korban*larından biri de *Minhat A-Omer*'dir.

Nedir *Minhat A-Omer*?

Kutsal Tora'mız Erets-Yisrael'de yılın yeni ürünlerini yemenin, *Minhat A-Omer*, yani *Omer-korbanı* getirilene kadar yasak olmasına hükmetmiştir. 16 Nisan tarihinde, yani Pesah'ın ikinci gününde, bir yaşındaki bir kuzunun yanında, arpa irmiğiyle *Minhat A-Omer* getirilir. Arpalardan elde edilen temiz irmik, bir *log* yağla karıştırılır ve Koen bunları *Mizbeah*'ın üzerinde yakar.

Sefer A-Hinuh (mitsva 302), bu *mitsvanın*, Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın insanlara yaptığı büyük iyiliklere odaklanmamızı sağladığını yazar. Zira Tanrı her yıl, yemek ve beslenmek için yeni ürünler göndermektedir ve bu *korbanın* yapılmasıyla birlikte, biz de Tanrı'nın büyük şefkat ve iyiliğini hatırmıza getiririz.

Rabi Hiya'nın Tosefta'sı

Yaprak

10

Bu yapraktaki *Gemara*'da, Rabi Hiya ve onun *Tosefta*'sından bahsedilmektedir. Rabi Hiya kimdi ve *Tosefta* ile kastedilen nedir?

Rabi Hiya, *Tannaim* ile *Amoraim* arasındaki geçiş neslinde yaşamıştır. Babil'de doğmuş ve orada Tora öğrenmiş, ardından da Rabi Yeuda A-Nasi'den Tora öğrenmek üzere Erets-Yisrael'e çıkmıştır. Erets-Yisrael'e geldiğinde Teverya'ya yerleşmiştir ve oradan, Tora öğrenmek için, Rabi Yeuda A-Nasi'nin yaşadığı Tsipori'ye giderdi. Rabi Yeuda A-Nasi Rabi Hiya'ya büyük değer verir ve onu büyük ve kutsal biri olarak adlandırırdı. Hatta onu yargı ve *alaha* kararları verme yetkisiyle de donatmıştı.

Rabi Hiya'nın Rabi Oşaya adında bir öğrencisi vardı ve ikisi birlikte, Rabi Yeuda A-Nasi'nin *Mişna* kitabına dâhil etmediği çeşitli öğretileri (bunlara *Barayta* adı verilir) toplamışlar ve bunları “*Tosefta*” adı verilen bir kitapta toplamışlardır. Bu ismin verilme sebebi, söz konusu derlemenin, *Mişna*'ya “ilave” (İbranice: *Tosefet*) olmasıdır. Bu *Baraytalar*, Talmud'un birçok yerinde alıntılanır.

Tsedaka Ekmek (devam)

Âdetleri olduğu üzere, gizlenmek için acele ettiler, ama geç kalmışlardı. Rabi Eliezer onları görünce, kendilerini rahat bırakmadı. Onları yakalayana kadar arkalarından koştu.

“Size şu anda hangi *tsedaka* işiyle meşgul olduğunuzu bana

anlatmanızı yeminle emrediyorum!” dedi yalvarırcasına. Tahsildarlar Rabi Eliezer'in son derece kararlı olduğunu görünce, ikisi de yetim olan bir gelin ve damadı evlendirmek için para topladıklarını anlattılar.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
243'te

Nazir Olmak İstemeyen Nazir

Yaprak

II

Bu yazımızda ilginç bir konu öğreneceğiz.

Bir adam kalkıp şöyle der: “Ben *nazir* olmayı üstleniyorum, ama... şarap içebilecek şekilde *nazir* olmak istiyorum... Kendimi şaraptan mahrum etmem mümkün değil. Şarap içmeye devam edebilmek istiyorum. Saçlarımı tıraş etmeyeceğim, ölümler nedeniyle *tame* olmayacağım, ama şarap içebilmek istiyorum.”

Yakında duran *talmid hahamlar* onu duymuşlardır. “Kusura bakmayın ama biz canımızın çektiği her şeyi yapamayız. Bir *nazir*in neler yapabileceğini ve neleri yapmasının yasak olduğunu Tora belirler. Bir yandan *nazir* olmak istediğinize karar verip, diğer yandan buna dair belirli kuralları üstlenmeyeceğinizi söyleyemezsiniz.”

Adam bunu duyunca “Peki o zaman. Yazık ki *nazir* olmayacağım. Ne yapalım?” der.

Ama *talmid hahamlar* “Değerli kardeşimiz!” derler ona. “Bir dahaki sefere bir şey yapmadan önce, konuyu bilen birilerine danışsanız iyi edersiniz. Çünkü siz artık *nazir* oldunuz! Zira kurala göre ‘*Matne al ma şekativ baTora – tenao batel*’; yani ‘Tora’da yazılı kurallara aykırı bir koşul dile getiren kişinin bu koşulu geçersizdir’. Bu yüzden, *nazir* olup şarap içmeyeceğinize dair dile getirdiğiniz koşul geçersiz. Ama *nazir* olmayı üstlendiğinize dair sözleriniz aynen yerinde duruyor. Dolayısıyla şimdi otuz gün boyunca, tüm kurallarına göre *nazirsiniz!*”

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki Dördüncü Nesil Amoraim

Rabi Hanina Erets-Yisrael’de doğmuştur. Babası Rabi Abau Kesarya şehrinde otururdu ve bu nedenle “Rabi Abau DeKesarin” diye anılırdı.

Gençliğinde Kesarya’da babasının yanında öğrenim görmüş, hatta babasının ismiyle *alahaları* ve ondan görmüş olduğu uygulamaları aktarmıştır.

Daha sonraları babası onu, o zamanlar Erets-Yisrael’deki merkezi *yeşiva* olan, Rabi Yohanan’ın kurmuş olduğu ve onun vefatından sonra öğrencileri tarafından yönetilmekte olan Teverya’daki büyük *yeşivada* öğrenime gönderdi. Rabi Hanina, *yeşivadaki* öğrenimine paralel olarak gerçek iyilik eylemleri yapmaya meylediyordu, ancak babası Rabi Abau ona bir mesaj göndererek, *yeşivada* olduğu sürece tüm zamanını sadece öğrenime

vakfetmesini söyledi. Aradan yıllar geçtikten sonra Rabi Hanina Kesarya’ya geri döndü ve orada, şehrin yargıçlarından biri olarak görev yaptı.

Gemara’da Rabi Hanina’nın ismi her zaman babasının ismiyle birlikte anılır: “Rabi Hanina bere deRabi Abau” (Rabi Abau’nun oğlu Rabi Hanina). Görüldüğü kadarıyla bunun sebebi, Rabi Hanina’nın, babasıyla aynı şehirde görev yapmasıdır. Ama *Midraş*’ta sadece kendi ismiyle “Hanina MiKesarin” olarak anılmaktadır.

Tora’daki yüksek düzeyinin ve çok sayıda *alaha* ve uygulamayı aktarmasının yanında, Rabi Hanina, *Midraş* ve *Agada* öğretileriyle de meşgul olmuştur. Bunun yanında *gemilut hasadim* (iyilikseverlik) *mitsvasıyla* da uğraşır, hatta vaktinin hatırı sayılır bir kısmını buna vakfederdi.

**Rav Aha
bere
DeRabi
Abau**

Şaliah Olmayan Şaliah

Yaprak

12

Hanoh, on bini aşkın ağacın dikili olduğu devasa bir bahçenin sahibiydi. Bahçede yüzlerce işçi çalışmakta, sulama ve çapalama işlemleri yaparak, meyveleri toplamaktaydı.

Günlerden bir gün Hanoh'un iş icabı uzak bir yere seyahat etmesi gerekti. Dostlarından birini çağırarak "Lütfen bana bir iyilik et" diye ricada bulundu. "İşçiler ağaçlardan meyveleri koparacakları zaman ben hâlâ uzaklarda olacağım. Senden ricam, lütfen meyvelerden *teruma* ve *maaser* paylarını ayırır, tamam mı? Seni bu konuda *şaliah* (elçi; temsilci) olarak tayin ediyorum." Dostu bunu gönülden kabul etti ve meyve toplama zamanının gelmesini sabırla bekledi.

Vakit geldiğinde Hanoh'un dostu bahçeye indi ve işçilere tüm meyveleri ne zaman bir araya topladıklarını sordu, çünkü onlardan *teruma* ve *maaser* paylarını ayırmak istiyordu. Orada *alahaları* bilen birkaç işçi de vardı. Ona "Değerli dostumuz" dediler. "Siz Hanoh'un *şaliahı* olamazsınız!" "Neden?" diye sordu şaşırarak ve onlar da açıkladı: "Bir kişiyi *şaliah* olarak atamak, sadece atama anında yapılabilecek işler için mümkündür. Lütfen söyleyin, acaba Hanoh sizi *şaliah* olarak atadığı sırada meyvelerden *teruma* ve *maaser* paylarını ayırmanız mümkün müydü?" "Hayır! Meyveler henüz yeteri kadar büyümemişti" diye cevap verdi Hanoh'un dostu. "Güzel söylediniz" diye devam etti işçiler. "Bu nedenle Hanoh da sizi o sırada *şaliah* olarak atayamazdı."

İki Nazire İki Farklı Korban – Nasıl Olabilir?

Yaprak

13

Bu yazımızda ilginç bir şey öğreneceğiz. İki kişi altmış gün boyunca *nazirdi*. Ama şimdi bunlardan birinin üç *korban* getirmesi gerekirken, diğerinin altı *korban* getirmesi gerekiyor!

Korban getirmeye ne gerek var? Ve neden üç? Ve neden altı??

Biraz sabır... ve *beezrat A-Şem*, hepsini açıklayacağız.

Her *nazir*, *nazirlik* dönemi sona erdikten sonra üç *korban* getirmekle yükümlüdür.

a. *Ola-korbanı* olarak erkek bir kuzu. **b.** *Hatat-korbanı* olarak dişi bir kuzu. **c.** *Şelamim-korbanı* olarak bir koç.

Reuven ve Şimon iki iyi arkadaştı. Reuven altmış gün boyunca *nazir* olmayı üstlenmişti. Günlerden bir gün, Şimon, Reuven'in *nazir* olmayı üstlendiğini duyunca o da "Şimdi ben de *nazirim*!" dedi. Ama bu ilanda bulunurken *nazirliği* kaç günlük bir süre için üstlendiğini belirtmemişti. Bu durumda Şimon, otuz gün *nazir* olacaktı. Zira daha önce de öğrendiğimiz gibi, bir kişi süre belirtmeksizin *nazir* olmayı üstlendiği zaman bunun varsayılan süresi otuz gündür.

Tsedaka Ekmek (devam)

"Yetimlerin benim kızıma göre öncelikli oldukları gün gibi açık!" diye ilan etti Rabi Eliezer kesin bir dille. "Ne de olsa onların ihtiyaçlarını karşılayacak birer anne-babaları yok."

Ve Rabi Eliezer, hiç tereddüt etmeden, cebindeki paraları çıkararak, tek bir zuzu kendisinde bıraktı ve geri kalan tüm parayı müthiş bir mutlulukla *tsedakaya* verdi.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
247'de

Daha sonra Şimon, arkadaşı Reuven'in, *nazir*liğini altmış gün için üstlendiğini öğrendi. Bunun üzerine Şimon kalkıp "Bir otuz gün için daha *nazir* olacağım. Böylece, tıpkı arkadaşım Reuven gibi toplamda altmış gün *nazirim*" dedi. Şimdi Şimon iki adet *nazirlik* dönemi üstlenmiştir. Bir otuz gün ve sonra ikinci bir otuz gün. Bu nedenle her bir dönem için üçer tane olmak üzere, altmış günün sonunda altı *korban* getirmelidir...

Ve önemli bir uyarı: *Nazir* olmak günümüzde de mümkündür, ama bu hiç tavsiye edilmez; zira *nazirlik* kısıtlamaları, ancak dönem sonunda getirilen *korban*larla birlikte sona erer. Dolayısıyla *nazirliği* üstlenen birinin bu durumu, *korban*ların getirebileceği tek yer olan Bet-Amikdaş kurulana kadar devam edecektir!

Hangi *Nazir* Tıraş Olabilir?

Yaprak

14

Nazirin saç tıraşı olmasının yasak olduğunu öğrenmiştik. Bu yazımızda, saçını tıraş edebilecek özel bir *nazir* türü olduğunu öğreneceğiz.

Kimdir bu *nazir*?

Hayatı boyunca *nazir* olmayı üstlenen bir kişi! Böyle birine "*nezir olam*" (ebedi *nazir*) adı verilir.

Bir düşünün. Yirmi yaşında bir genç hayat boyu *nazir* olmayı üstleniyor. Acaba hayatı boyunca saçlarını kesmemesi mi gerekecektir? Hayır! Bir *nezir olam*, her on iki ayın bitiminde saçlarını keserek hafifletebilir.

Saçlarını kestiği günde, normal bir *nazirin nazirlik* dönemi sonunda getirmesi gereken *korban*ları getirmelidir.

Ayrıca bu *nazir* saçlarını tamamen tıraş edemez. Eğer saçlarını kesmek istiyorsa, onları diplerine kadar kesmeyip, az bir uzunluk bırakmaya özen göstermelidir (*Tosafot*'a göre).

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki Besinci Nesil Amora'im

Erets-Yisrael'de doğmuştur ve bazılarına göre *Amora* Rabi Yona'nın oğludur.

Anlaşıldığı kadarıyla kendi hocası olan Rabi Pinhas'ın adıyla çok sayıda *alaha* aktarmıştır. Ayrıca Rabi Mana ile sıkı bir dostluk kurmuştu ve onunla *alaha* üzerine çokça *teatide* bulunurdu.

Dördüncü *Amora'im* neslinin liderlerinden olan Rabi Yona'nın vefatından sonra, oğlu Rabi Mana Teverya'daki *yeşivanın* başkanı olarak onun yerine atanmış, Rabi Hanina da Tsipori'deki *yeşivanın* başına getirilmiştir. Ancak bir süre sonra Rabi Mana'nın Teverya'daki *yeşivas*ı yıkılınca, Rabi

Hanina, kendi *yeşivasındaki* yüksek mevkiinden Rabi Mana uğruna feragat etmiş ve onu Tsipori'deki *yeşivasının* başına geçmeye davet etmiştir. Rabi Hanina'yla Rabi Mana arasında bir *talmid-haver* (öğrenci ve öğrenim partneri) ilişkisi vardı.

Rabi Hanina'nın bu asil davranışı üzerine, neslin hahamları, Rabi Hanina'nın, taçlarını bu dünyada bırakıp Gelecek Dünya'yı miras edinen *tsadikler* arasında sayıldığını söylemişlerdir.

Bazı kaynaklara göre (*Masoret A-Geonim*) Rabi Hanina Babil'e de inerek orada Rav Aşe'yle buluşmuş, hatta onunla *alaha* konusunda *teatilerde* bulunmuştur.

Rabi
Hanina
DeTsiporin

Şaloş Regalim

Yaprak

15

“Şaloş Regalim” bayramlarını duymayan var mıdır? Bu, Pesah, Şavuot ve Sukot bayramlarından oluşan üçlüye verilen isimdir. Bu bayramların her birinin, kendine özgü *mitsvaları* vardır. Örneğin Sukot bayramında *sukada* oturulur ve *Arbaat A-Minim* (Dört Bitki Türü) ele alınır. Pesah’ta *matsa* yenir. Şavuot’ta “şete alehem” adı verilen özel bir *korban* gerçekleştirilir. Ama Şaloş Regalim bayramlarının hepsinin ortak bir yönü de vardır: Bunların her birinde, Yeruslayim’deki Bet-Amikdaş’a çıkmak ve bir “Olat Reiya” *korbanı* gerçekleştirmek *mitsvadır*.

Bu *korban*a “Olat Reiya” (“görünme amaçlı *Ola-korbanı*”) adının verilme sebebi, Tanrı’nın huzurunda “görünmek” üzere Yeruslayim’e gelindiğinde gerçekleştirilen bir *Ola-korbanı* olmasıdır.

Peki, bu bayramlara neden “Regalim” adı verilmiştir?

“Regel” sözcüğü, [çoğunlukla kullanılan “ayak” şeklindeki anlamı dışında, aynı zamanda] “kere”, “kez” anlamına gelir. Tanrı, Tora’da “Yılda üç kez (*şaloş regalim*) Benim için bayram yapacaksınız” (Şemot 23:14) demektedir.

Bu nedenle, Yisrael halkının bu bayramlarda Bet-Amikdaş’a olan toplu çıkışına da “*aliya leRegel*” adı verilir.

Ölüden Dolayı Tame Olan Nazir

Yaprak

16

Bir *nazir*in üç konuda dikkatli olması gerektiğini öğrenmiştik. Bunlardan biri de *tumat met*, yani ölüden kaynaklanan *tumadan* uzak durmaktır.

Bir ölüden dolayı nasıl *tame* olunur? Bunun için birkaç olasılık vardır. Ölüye temas eden kişi *tame* olur. Bir ölüyü taşıyan kişi de, ona doğrudan temas etmese bile *tame* olur. Örneğin bir kişi, üzerinde ölünün bulunduğu bir yatağı taşırsa *tame* olur. Bunun yanında, bir ölüyle aynı çatı altında bulunan kişiler de *tame* olurlar.

Tumat met durumundan sadece *mikveye* dalarak arınmak mümkün değildir. Arınma süreci için, *tame* olduktan sonra en erken üçüncü günde, *para aduma* (kızıl inek) küllerinin karıştırıldığı “paklama suyu”nun *tame* kişinin üzerine serpilmesi gerekir. Bu işlem yedinci günde de tekrarlanır. Bunların ardından kişi *mikveye* dalar ve gece çöktüğünde arınmış olur.

Sadece ölüden kaynaklanarak değil, her ne sebeple olursa olsun *tame* olmuş bir kişinin, arınana kadar Bet-Amikdaş’a girmesi ve *korban* etlerini yemesi yasaktır. Eğer Koen’sse, *teruma* paylarını ve sadece Koenlerin yiyebildiği türden *korban* etlerini yemesi de yasaktır.

MASEHET NAZİR
PEREK 3:
Mİ ŞEAMAR

Yeniden Başlamak!

Yaprak

17

Şimon adında bir Yahudi *nazir* olmayı üstlenmişti. Tabii ki şarap içmemeye, saçlarını tıraş etmemeye ve ölü nedeniyle *tame* olmamaya dikkat ediyordu.

Günlerden bir gün Şimon evinde oturup Tora öğrenmekteyken birden bire odalardan birinden bağırtilar duydu. Telaşla o odaya koştu ve aile fertlerinin, yaşlı büyükannenin yatağının yanında hıçkırığa hıçkırığa ağladıklarını gördü. Anlaşılan, sevgili büyükanne... vefat etmişti. *Baruh Dayan A-Emet* (hakiki Yargıç mübarektir). Şimon büyük bir kedere kapılmıştı... ama birden bire hatırladı; eyvah! Ölü nedeniyle *tame* oldum! Nefes nefese evden dışarı koştu, ama bu hiçbir işe yaramayacaktı; artık *tame* olmuştu.

Şimdi ne yapması gerekmektedir?

Öncelikle arınmalıdır. Bunun ardından, *nazirlik* günlerine en baştan başlamalıdır! Örneğin, kırk günlük bir *nazirlik* dönemi üstlenmişse ve otuz dokuzuncu günde ölüden dolayı *tame* olduysa, şimdi en baştan itibaren yine kırk gün boyunca *nazir* olmalıdır ve *nazir* olduğu önceki otuz dokuz günün bir geçerliliği yoktur.

Kim Kimdir?

Babil'deki Besinci Nesil Amoraim

Pumbedita'daki başkanlarındandır.

Rav Hama Babil'deki Neardea'da doğmuş, Rava'nın yanında Tora öğrenmiş ve yine hocası Rava'nın adıyla *alahalar* aktarmıştır.

Arkadaşları arasında *Amoralar* Rav Papa ve Amemar da vardır.

Gemara'da bir şeref unvanıyla, "*Amorae diNeardae*" (Neardealıların *Amoraları*) olarak anılır. Onun *alaha* kararları ile ilgili olarak *Gemara*, "*Neardae letaamay*" (Neardealılar kendi gerekçelerine dayanırlar) demektedir; zira Rav Hama da, ilk *Amoralardan* ve kendisinden yüz yıl kadar önce Neardea *yeşivasının* başkanlarından olan Şemuel'le aynı görüşü takip ederdi.

Rav Hama'nın başlıca uğraş alanı *alahaydı* ve esas olarak, *dine mamonot* adı

yeşivanın

verilen parasal kanunlar üzerinde uzmandı.

Rav Ada bar Aava bu konularda *alahanın* Rav Hama'ya göre olduğuna hükmetmiştir.

Rav Hama geçimi için ticaretle uğraşırdı ve *Gemara*'da, Rav Hama'nın faiz kanunlarına özgü *alahaları* açıklamak üzere *bet midraşa*, kendi ticaret tarzını örnek gösterdiği anlatılmaktadır.

Pumbedita *yeşivasının* başkanlığını yürüten Rav Nahman bar Yitshak'ın vefatından sonra *yeşivanın* başına Rav Hama atandı. Rav Hama, 4116 yılından, vefat ettiği 4136 yılına kadar yirmi yıl boyunca bu görevi yürüttü.

Gemara'da Rav Hama'nın Yahudi olmayanlar arasında da büyük saygı gördüğü anlatılır. Hatta bir keresinde İran kralı Şevor, Yisrael'in gelenekleri hakkında kendisinden bilgi almış ve bu geleneklerin Tora'daki temellerini öğrenmek istemiştir.

**Rav Hama
(Neardea'lı)**

Masehet Nazir'in Lisani

Yaprak

18

Gemara öğrenme şansını yakalamış herkes “*gufa*” terimini bilir. *Gemara* bu sözcüğü genellikle, belirli bir konuyu açıklığa kavuşturma amacıyla bir *baraytay* (*Mişna* dönemine ait olup *Mişna* kitabının dışında bırakılmış bir öğreti) ya da bir *Tanna* veya *Amoran*ın bir öğretisini aktardıktan sonra kullanır. *Gemara* bu öğretiyi aktarıp ilgili konuyu açıklığa kavuşturduktan sonra, “*gufa*” diyerek, aktarılan öğretiyi kendi içinde incelemeye başlar. “*Beden*” anlamına gelen “*gufa*” sözcüğü, “şimdi aktarılan bu öğretinin kendisini inceleyelim” anlamına gelir. *Gemara* “*gufa*” dedikten sonra, o öğretiden alıntı veya alıntılar yaparak bu analize geçer.

İçinde bulunduğumuz yaprakta bu terimin farklı bir kullanımını görüyoruz. *Gemara* “*gufa*” demekle, ama herhangi bir *baraytay* ya da bir *Tanna* veya *Amoran*ın öğretisine yer vermemektedir. Bunun yerine, biraz öncesinde ele alınan bir konuyu incelemeye başlamaktadır.

Masehet Nazir’de terimlerin diğer *masehet*lere göre farklı bir şekilde kullanımına rastlanan tek yer burası değildir. Talmud öğrenenlerin bildiği gibi *Masehet Nazir*’in lisani diğer *masehet*lere göre genel olarak farklıdır.

Nazirlik Nederinde Bulunan Kraliçe

Yaprak

19

Mişna, Kraliçe Eleni hakkında bir olay anlatmaktadır. Kraliçe Eleni’nin oğlu savaşa çıkmıştı. Oğlunun selametinden endişe eden kraliçe bir *nederde* bulunmuştu. Buna göre, oğlu savaştan sağ salim geri döndüğü takdirde yedi yıl boyunca *nezira* olacaktı! Aradan günler geçti ve oğlu gerçekten de selametle evine geri döndü. Kraliçe de *nederini* yerine getirerek yedi yıl boyunca *nezira* oldu.

Kraliçe Eleni tüm bu yıllar boyunca Erets-Yisrael’in dışındaydı. Daha sonra Erets-Yisrael’e çıktı ve kendisini çok şaşırtan bir durumla karşılaştı. Bet İllel’e mensup hahamlar ona, şimdi bir yedi yıl daha *nezira* olması gerektiğini söylemekteydiler!

“Neden?” diye sordu Eleni ve onlar da açıkladılar: “Kutsal Hahamlarımız, Erets-Yisrael’in dışının *tame* kabul edilmesine hükmetmişlerdir. Bu nedenle, Erets-Yisrael’in dışında iken *nazir* olmayı üstlenen bir kişinin, bu *nazirlik* dönemini orada değil, özellikle Erets-Yisrael’de geçirmesi gerekir.”

Basit bir hesap yaparsak, Kraliçe Eleni’nin çok uzun yıllar boyunca *nezira* olduğu sonucuna varabiliriz!

Tsedaka Ekmek (devam)

Rabi Eliezer, elinde kalan tek *zuzla*, az miktarda buğday satın aldı ve bunları evinin avlusundaki buğday deposuna koydu.

Rabi Eliezer’in, kızları için çeyizle geri dönmesini sabırsızlıkla bekleyen eşi,

kızına “Baban pazardan neler getirdi?” diye sordu.

“Bilmiyorum” diye cevap verdi kızı, “ama her ne getirdiyse buğday deposuna koyduğunu fark ettim.”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
251’de

“Şalom Aleha Rabi U-Mori”

Yaprak 20 “Toh kede dibur – kedibur” prensibini artık biliyoruz (bkz. sayfa 231). Kısaca tekrarlayalım. Bir tanıklık ifadesi veren veya bir iş anlaşması yapan bir kişi, sözlerini tamamladıktan sonra kısa bir süre içinde bundan vazgeçme hakkına sahiptir. Bu kısa süre ile kastedilen nedir? “Şalom aleha rabi u-mori” (selamet üzerinde olsun *ravım* ve hocam) sözlerini söylemek için gereken süredir.

Acaba Hahamlarımız, insanın bir taahhüdünden vazgeçebileceği süre olarak neden özellikle bu sözlerin söylenme süresini temel almışlardır?

Şöyle bir durumu ele alalım: Baruh bir dükkândan bir mal satın almak üzere. Satıcıya “Bu malı, onu evime kadar göndermeniz ve işçinizin bunu evin duvarına monte etmesi şartıyla satın alıyorum” diyor. Mükemmel. Ama eğer tam da Baruh konuşurken oradan Baruh’un *ravı* geçerse, Baruh hemen dönerek “Şalom aleha rabi u-mori” diyecektir. Bunun ardından Baruh, alım anlaşmasına başka şartlar eklemek istediği takdirde, satıcı ona “Kusura bakmayın! Konuşmayı tamamladınız ve artık bu kadar. Artık anlaşmamıza yeni şartlar ekleyemezsiniz!” diyebilecektir. Bu nedenle Hahamlarımız, “Şalom aleha rabi u-mori” demeye yetecek bir süre boyunca kişinin önceki sözlerine ekleme yapabilmesine hükmetmişlerdir (*Tosafot*’un *Baba Kama* 73b açıklamaları).

MASEHET NAZİR PEREK 4: Mİ ŞEAMAR

Kim *Hatat-korbanı* Getirir?

Yaprak 21 Bu yazımızda *Hatat-korbanı* hakkında bilgi alacağız. *Hatat-korbanı*, günah işlemiş biri (İbranice: *hote*) tarafından getirilir. Ama bu kişinin günahı kasten (*bemezid*) değil, kazara (*beşogeg*) işlemiş olması gerekir.

Bunun yanında *Hatat-korbanı*, kazara işlenmiş her günahta da getirilmez. Bu konuda birkaç kural vardır ve şimdi bunlardan bazılarını öğreneceğiz.

İlk kurala göre, *Hatat-korbanı* yalnızca, Tora’da “yapma” şeklinde ifade edilmiş olan yasakların ihlali halinde getirilir. Örneğin Tora, Yom Akipurim’de yemek yemenin yasak olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla bu yasağı kazara ihlal etmiş bir kişi *Hatat-korbanı* getirmelidir. Buna karşılık, Tora’da “*mitsvot ase*”, yani “‘yap’ şeklinde emirler” de vardır. Bu emirler belirli bir şeyi yapmayı, örneğin Pesah bayramı arifesinde *Pesah-korbanı* gerçekleştirmeyi talep eder. Eğer bir kişi Tora’ya itaat etmemiş ve “yap” şeklindeki bir *mitsvayı* yerine getirmemişse, *Hatat-korbanı* getirmez.

Bir diğer kurala göre, *Hatat-korbanı* “yapma” şeklindeki emirlerin hepsi için de geçerli değildir. Bu *korban* sadece, kasıtlı ihlalleri halinde *karet* cezasını gerektiren yasaklar kasıtsız olarak işlendiği takdirde getirilir. Bu nedenle, bir Yahudi Şabat günü kazara veya unutkanlık sonucu ateş yaktıysa bir *Hatat-korbanı* getirmesi gerekir, zira Şabat günü kasıtlı olarak ateş yakmanın cezası *karettir* (ve yetkili bir *bet dinin* olduğu dönemlerde bunun cezası idamdır). Ama eğer bir Yahudi yanlışlıkla *kaşer* olmayan bir yiyecek yediyse, *Hatat-korbanı* getirmez, çünkü *kaşer* olmayan bir yiyeceği kasıtlı olarak yemenin cezası *karet* değildir.

Masehet Nedarim ve Masehet Nazir Arasındaki Bağ

Yaprak

22

Bu yazımızda *nazirlik*le *nederler* arasında birçok ortak yan olduğunu göreceğiz. Hatırlayacağımız üzere *nederler* konusunu *Masehet Nedarim*’de işlemiştik.

Mutlaka hatırlıyorsunuzdur; bir *nederde* bulunmuş bir kişi, uzman bir hahama veya normal üç kişiye giderek, dile getirmiş olduğu *nederden* pişmanlık duyduğunu söyleyebilir ve onlar da bazı durumlarda *nederin* bağlayıcılığını çözebilirler. Aynı *nazir* için de geçerlidir. Bir *nazir* uzman bir hahama veya üç kişiye gidip, *nazir* olmayı üstlendiği için pişman olduğunu söyleyebilir ve onlar da, eğer gerekli şartlar yerine geliyorsa onun *nazirlik* vaadinin bağlayıcılığını çözebilirler!

Masehet Nedarim’de ayrıca, bir *nederde* bulunan on iki buçuk yaşından küçük bir kızın babasının bu *nederi*, ondan haberdar olduğu gün içinde iptal edebileceğini öğrenmiştik. Bu kural *nazirlik* için de geçerlidir. Eğer bir baba bu yaştaki kızının *nezira* olmayı üstlendiğini duyarsa, onun bu vaadini o gün içinde iptal edebilir!

Tora’yı Kutsiyet ve Saflıkla Öğrenmek

Yaprak

23

Kutsal ve Mübarek Tanrı, Tora’sını vermek üzere tüm halklar içinde Bene-Yisrael’i seçmiştir. Bene-Yisrael’in Tora’yı öğrenmeleri ve *mitsvalarını* yerine getirmeleri gerekmektedir. Tora öğrenme *mitsvasının* Mübarek Yaradan’ın isteğini yerine getirme amaçlı olduğunu her Yahudi bilir.

Bu yaprakta *Gemara*, bazen kişinin Tora’yı başka bir amaçla öğrenmek isteyebileceğini de belirtmektedir... örneğin insanların onu onurlandırmaları için. Okul yaşamından bir örnek alalım. Reuven ve Şimon iyi birer öğrencidir, ama Reuven, okuldaki dersler sona erdikten sonra bile *Gemara* öğrenimi için ayrıca gayret sarf ediyor, çünkü sınıftaki en çalışkan öğrenci olmak istiyor. Ve bunu başarıyor da! Öğretmen onu övüyor ve Reuven de neredeyse tüm sorulara cevap verebiliyor. Şimon Reuven’in başarısını görüyor; o da “sınıfın en çalışkan öğrencisi” olmayı arzuluyor ve bu nedenle o da okul dışında öğrenime vakit ayırıyor. *Gemara* bunun gayet iyi bir şey olduğunu söylemektedir! Bu şekilde öğrenmeye devam etmek mümkündür, çünkü en nihayet, emek vererek, gayretle öğrenen herkes, Tora öğreniminden o kadar büyük keyif alır ki, sonunda Tora’yı öğrenirken tek amacı – onurlandırılmak veya bunun gibi art niyetler değil – sadece ve sadece Tora öğrenme *mitsvasını* yerine getirmek olur.

Hanina ve İki Korbanı

Yaprak Çok uzun yıllar önce Ako şehrinde çok değerli ve çok sevilen bir Yahudi yaşardı. Adı Hanina'ydı. Günlerden bir gün Hanina bir hata yaptı ve yanlışlıkla bir günah işledi. Bu onu çok üzmüştü; kederden yarım gün boyunca ağzına lokma koyamadı, çok dua etti ve Evrenin Efendisi'nden kendisini affetmesini diledi. Daha sonra ağıla giderek oradaki bir hayvanı *Hatat-korbanı* olarak adadı.

24

Aradan birkaç gün geçti ve Hanina, Bet-Amikdaş'a bir de "*nedava*" korbanı getirmek istediğine karar verdi. *Nedava korbanı*, kişinin getirmekle yükümlü olmadığı, "gönüllü" bir korbandır (bkz. II. Kitap, sayfa 186). Şimdi Hanina'nın ağılında *korban* olarak adanmış iki hayvan vardı; bir *Hatat-korbanı* bir de gönüllü *korban*.

Hanina, *korbanları*yla birlikte Bet-Amikdaş'a çıkmayı planlıyordu. Ne var ki, olan oldu ve Hanina vefat ederek bu dünyadan göçtü. Herkes çok üzülmişti. Oğulları yedi günlük yas döneminden kalktıktan sonra, babalarının iki *korban* getirmesi gerektiğini hatırladılar. Bu hayvanları ne yapacaklardı?

Nedava olarak ayrılan hayvanı Bet-Amikdaş'a getirebilirlerdi, ama *Hatat-korbanı*ni gerçekleştirmeleri mümkün değildi! Neden? Çünkü *Hatat-korbanı*, yanlışlıkla günah işlemiş bir kişi için kefaret sağlar; ama artık ölmüş biri için kefaret sağlaması mümkün değildir!

Korbanları Değiştirmek – Mümkün Değil

Yaprak Bu yazımızda "*temura*" konusunu öğreneceğiz.

25

Bu *alahayı*, bir olayı anlatarak anlayacağız.

Önceki yazıda bahsi geçen Hanina'yı hatırlıyor musunuz? Sağlığında, Hanina'nın *korban* olarak besili bir boğa seçtiğini düşünün. Sonra Hanina pazara gidiyor ve orada daha da kaliteli bir boğa görüyor. Kendi kendine "Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın onuruna şuradaki boğayı *korban* olarak getirmem daha uygun olacak" diye düşünüyor. Pratik bir adam olan Hanina satıcıya gidiyor, bu kocaman boğayı alıyor ve kendi ahırına götürüyor.

Hanina ahırın kapısında duruyor, parmağını bu yeni boğaya uzatıyor ve "Şu boğa, daha önce adanmış olduğum boğanın yerine *korban* olacak" diyor.

Bu şekilde Hanina "*temura*" yapmış olur. Bu sözcük "bir şeyin yerini tutan, onun yerine geçen" anlamına gelir. Başka bir deyişle Hanina, bir *korbanı* başka bir *korbanla* değiş-tokuş etmek istiyor.

Acaba bunu yapabilir mi?

Kutsal Tora'mız bunun mümkün olmadığını söylemektedir. Böyle bir durumda ikinci boğa da *korban* olarak kutsiyet kazanmış olur, ama ilkinin kutsiyetinde hiçbir eksilme olmaz! Hanina her iki boğayı da *korban* olarak Bet-Amikdaş'a götürmelidir.

Kim Kimdir?

Dördüncü Nesil Amoraim

Babil ve Erets-Yisrael'deki *Amoralardandır*. Babil'de doğmuştur ve henüz küçük bir çocukken hem annesini hem de babasını kaybetmiştir. Durumu bilmeyip kendisine annesini veya babasını soran kişilere ima yoluyla "*kibud av vaem* (baba ve anneyi onurlandırma) *mitsvasından* muafım" derdi (Yeruşalmi, *Kiduşin* 1:7).

Gençken Erets-Yisrael'e çıkmış ve Raban Yohanan'ın *yeşivasında* öğrenim görmüştür. Ayrıca Rabi Abau'nun da öğrencisiydi. Ravin, Erets-Yisrael'in öğretilerini Babil'e, Babil'in

öğretilerini de Erets-Yisrael'e getiren bir *Amora* olarak tanınırdı.

Abaye ve Rava'nın döneminde Erets-Yisrael'de Yahudileri hedefleyen ağır kararlar artınca, oradaki *Amoraların* birçoğu Babil'e inmişti ve Ravin de bunlardan biriydi. Babil'de, Rabi Yohanan, Rabi Yose bar Hanina ve Rabi Hiya bar Aba gibi *Amoraların* isimleriyle *alahalar* aktarırdı. Babil'deki Hahamlar onun Erets-Yisrael'deki Hahamların adıyla getirdiği bilgilere güvenirlerdi ve Abaye de ona çok itimat ederdi.

**Ravin
(Rav Avin)**

“Kapalı Paralar”

Yaprak

26

Gemara’da “*maot setumim*”, yani “kapalı paralar” adı verilen bir kavramdan bahsedilmektedir? Kastedilen nedir?

Daha önce öğrendiğimiz gibi, bir *nazirin*, *nazirlik* süresi sona erdiği zaman Bet-Amikdaş’a üç *korban* getirmesi gerekir. *Ola-korbanı* olarak erkek bir kuzu, *Hatat-korbanı* olarak dişi bir kuzu ve *Şelamim-korbanı* olarak bir koç.

Nazirlik kurallarına titizlikle uymuş bir *nazir* vardı. *Nazirlik* süresinin sonlarına doğru, bu *nazir*, paralarını sakladığı çekmeceyi açtı ve oradan bir miktar para çıkararak, bu parayı *nazirlik* dönemi sonunda getireceği *korbanları* satın almaya adadı. Bu *nazir* çok düzenli biriydi; her bir *korbanı* satın almanın ne kadar maliyet gerektirdiğini tam olarak hesapladı ve toplam parayı bir torbanın içine yerleştirdi.

Çok güzel. Peki, ya Bu *nazir* ölürse ne yapılır?

Bu paralar *korban* amacına adanmış olduğundan, onları gönüllü *korbanlar* (*nedava*) satın almak için kullanmak gerekecektir. Ama aklımıza bir soru gelebilir: Daha önce, yaprak 24’te, ölmüş bir kişinin *Hatat-korbanı*ni gerçekleştirmenin mümkün olmadığını öğrenmiştik ve burada, bir kısmı *Hatat-korbanı* için ayrılmış olan bir miktar para var! O zaman belki de bu parayı başka *korbanlar* yapmak için de kullanmamız mümkün değildir?

Ama *mişna* bu paranın “hepsiyle” gönüllü *korbanlar* getirilmesi gerektiğini, zira bu paraların “kapalı” [yani “amacı belirsiz”] olduğunu söylemektedir. Başka bir deyişle, *nazir* tam olarak hangi paranın *Hatat-korbanı* için olduğunu açıklamamıştır ve bu nedenle paranın tümüyle gönüllü *korbanlar* gerçekleştirilebilir.

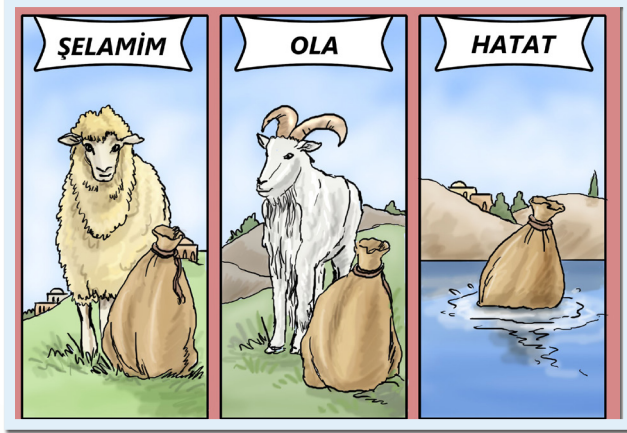
Düzenli Adam

Yaprak

27

Önceki yazımızda, *nazirlik* dönemi sonunda getirilecek üç *korban* – *Ola-korbanı*, *Hatat-korbanı* ve *Şelamim-korbanı* – için hayvanlar satın almak üzere belirli bir yere para koyan, ama daha sonra bu *korbanları* gerçekleştirmeye nail olamadan ölmüş bir *nazirden* bahsetmiştik. Böyle bir durumda söz konusu paraların “kapalı” olduğunu ve dolayısıyla gönüllü *korbanlar* getirme amacıyla kullanılabileceğini görmüştük.

Şimdi, belirli bir durumda, *nazirin* bırakmış olduğu bu paraların bir kısmını kullanmanın yasak olduğunu öğreneceğiz.

Tsedaka Ekmek (devam)

Kadıncağz kocasının depoya ne koyduğunu görmek için oraya gitti. Bir de ne görsün! Depo o buğday taneleriyle o kadar tıka basa dolmuştu ki, buğday taneleri kilidin deliğine kadar girmişti ve sıkışıklıktan kapıyı açmak bile mümkün değildi...

Kızı bunu görünce, kendileri için gerçekleşen mucizeyi – Kutsal ve

Mübarek Tanrı’nın ambara bereket getirdiğini – bildirmek üzere babasına gitti. Ama Rabi Eliezer bu mucizeden faydalanmak istemiyordu. Kızına şöyle dedi: “Bu buğdayların hepsini *ekdeşe* bağışlayacağıma dair *nederde* bulunuyorum. Sen de, *ekdeş* paralarından yararlanan diğer tüm fakirler gibi kendi payını alabilirsin” (*Taanit* 24a).

Hahamlarımızdan
MAASELER

SON

Ne zaman? Hangi durumda?

Eğer *nazir* paranın hepsini tek bir torbaya sokmamış, bunun yerine biri *Ola-korbanı*, biri *Hatat-korbanı*, biri de *Şelamim-korbanı* için olmak üzere üç ayrı torbaya dağıtmışsa, bu durumda para “kapalı”, yani belirsiz olmayıp, her şey belirgindir. *Hatat-korbanı*na ayrılmış olan parayı kullanmak mümkün değildir. Bu para kullanılamayacak şekilde denize atılır. *Ola-korbanı* ve *Şelamim-korbanı* için olan parayla da *korbanlar* satın alınır ve bunlar Bet-Amikdaş’a getirilerek gereken işlemler gerçekleştirilir.

Korbanların Kan İşlemleri

Yaprak

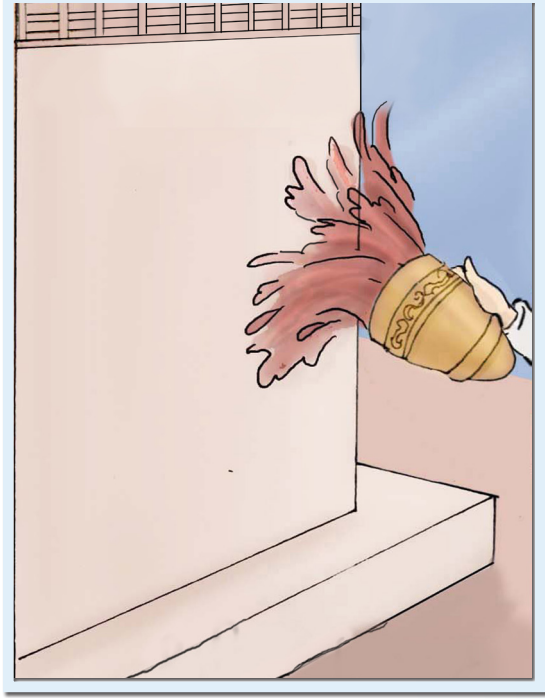
28

Bu yazımızda *korbanların* kan işlemleriyle ilgili bilgi alacağız.

Bet-Amikdaş’a bir *korban* getirildiği zaman, Koen, kesilen *korbanın* kanını özel bir kaba alıp *Mizbeah*’ın köşelerine atmalıdır. Buna “*zerika*” (atma) adı verilir. Bazı *korbanlarda* kan *Mizbeah*’ta sadece tek bir yere atılırken, bazılarındaysa *Mizbeah*’ın birkaç yerine atılır. Ama *zerika*, tüm *korbanlarda* yapılması gereken bir işlemdir.

Kesilmelerinin ardından etleri yenen *korban* türlerinde bu etler, kanın *Mizbeah*’a atılma işlemi tamamlanmadan önce yenemez.

Zerika, Bet-Amikdaş’da bir *korban* gerçekleştirildiği zaman uygulanması gereken dört ibadet işleminden biridir (bkz. sayfa 39) ve uygun niyet ve düşüncelerle yapılması gerekir. Eğer bir Koen, *korbanın* kanını *Mizbeah*’a attığı sırada aklından onu *alahaya* uygun olmayan bir şekilde gerçekleştirme düşüncesini geçiriyorsa – *korban* geçersizdir (*pasul*)!

Kim Kimdir?

Babil'deki Altıncı Nesil Amoraim

Babil’de babası Natan’ın oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Henüz küçükken keskin zekâsıyla tanınmış ve genç yaşta bir Haham olarak yetkilendirilmiştir. En büyük *Amoralardan* biriydi ve herkes tarafından “Rav Una” diye anılırdı.

Babası onu çok sever, onunla gurur duyardı ve kendisini “Rav Una’nın babası” diye tanıttırdı.

Dördüncü *Amoraim* nesline mensup olan *Amoralar* Rava ve Rav Nahman bar Yitshak’ı tanımaya ve onlarla Tora üzerinde teatide bulunmaya nail olmuştur. Tora’yı Rav Papa ve Amemar’dan almıştır.

Önemli bir şahsiyet ve daha yaşlı olmasına rağmen, kendisini o neslin büyüğü olan, Mahseya şehrindeki *yeşivanın* başkanı Rav Aşe’ye tabi kılmış, hatta Rav Aşe’nin otoritesini kabullenmek ve ondan Tora öğrenmek üzere Mahseya şehrine taşınmıştır.

Rav Una bar Natan çok zengin biriydi ve böylece, *Mişna*’nın derleyicisi Rabi Yeuda A-Nasi’ye benzer şekilde aynı anda hem Tora’ya hem de yüksek sosyal statüye nail olmuştu.

Rav Una uzun bir ömür sürmüştür.

Rav Una
bar Natan

Melika İşlemi

Yaprak

29

Hepimiz kutsal Tora'mızın bize, yalnızca kurala uygun bir şekilde, “*şehita*” işlemiyle kesilmiş olan hayvanları yememizi emrettiğini biliriz. Eğer *kaşer* bir hayvan veya kuş *şehita* ile öldürülmemiş, başka bir şekilde ölmüşse, onu yemek yasaktır ve bunu yapan kişi “*nevela*” (leş) yeme yasağını çiğnemiş olur. *Şehitanın* ardından eti kanından arındırmak için tuzlama işleminden de geçirmek gerekir. Eti yemek ancak o zaman serbest hale gelir.

Bu yaprakta kuşlarla yapılan *korban*lardan bahsedilmektedir.

Bet-Amikdaş'ta kuşlarla yapılan *korban*lar da vardı ve bunlar *şehita* değil, “*melika*” adı verilen bir işlemle kesilirdi. *Melika*, Koen'in, başparmağının tırnağını kullanarak kuşun ensesini alttan kesmesiyle gerçekleştirilirdi. Bu açıdan, *melika*, gırtlaktan yapılan *şehita* işleminden farklıdır. Koenler başparmak tırnaklarını bu işlem için uzun tutarlardı.

Normalde, *melika* işlemiyle öldürülmüş bir kuşu yemek yasak olmalıdır, zira *şehita* işlemi yapılmamıştır. Ama Tora, Koenlerin *melika* ile öldürülmüş *korban* amaçlı kuşların etini yiyebileceklerini söylemektedir.

İki Nazir Kardeş

Yaprak

30

Bu yaprakta “*Mi Şeamar*” başlıklı *perek* sona ermekte ve “*Bet Şamay*” başlıklı *perek* başlamaktadır. Ancak yeni *perek* bu yaprakta sadece tek satır olarak yer almaktadır, zira yeni *perek* yaprağın en son satırında başlamaktadır.

Gemara'da çok ilginç bir belirsizlikten bahsedilmektedir. Gelin birlikte bu konuyu görelim.

26 ve 27. yapraklarda, gereken *korban*ları satın almak için para ayıran, ama *korban*ları gerçekleştirmeye fırsat bulamadan vefat eden bir *nazirin* durumunu ele almıştık. Bu yaprakta, Moşe Rabenu'dan itibaren nesilden nesile sözlü olarak aktarılacak Hahamlarımıza kadar ulaşmış olan bir kuralı öğreniyoruz. Bu kurala göre, eğer ölen *nazirin*, yine *nazir* olan bir oğlu varsa, bu oğul, kendi *nazirlik* dönemi sonunda gereken *korban*ları babasının ayırdığı paralarla satın alabilir.

Şimdi *Gemara*'nın hangi konuda belirsizliğe düştüğüne dikkat edin: Diyelim ki, ölen *nazirin* iki oğlu var ve bunların ikisi de *nazir*. Ama bunlardan biri, *nazirlik* dönemini kardeşinden önce tamamlayacak. Babalarının ayırmış olduğu parayı hangisi alacaktır?

Bu belirsizliğin sebebi şudur: Bir olasılığa göre, kardeşler babalarının tüm mirasını eşit olarak paylaştıkları için, bu *korban* paralarını da yarı yarıya paylaşmalıdırlar. Diğer olasılığa göre, bu özel bir *alaha* olduğu için, belki de diğer miras kurallarına benzemiyordur ve bu yüzden oğullar içinde hangisi *nazirliği* önce tamamlayacaksa, *korban*ları için tüm parayı da onun alması gerekir. İşte bu iki olasılık nedeniyle böyle bir durumda belirsizlik söz konusudur.

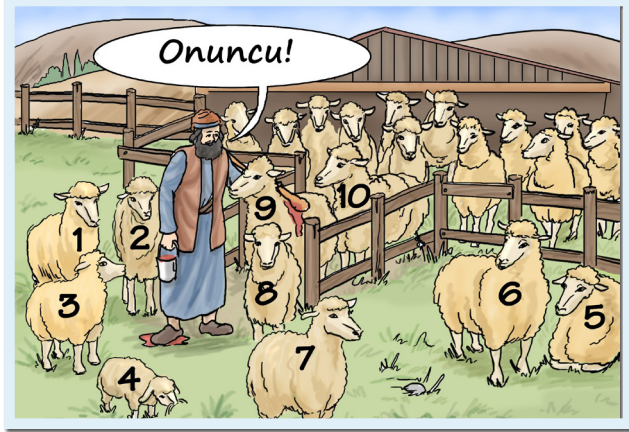
MASEHET NAZİR
PEREK 5:
BET ŞAMAY

Kutsiyet Kazanan İki Buzağı

Yaprak Geçmişte *ma'sar beema*

31

mitsvasını öğrendiğimizi mutlaka hatırlıyor olmalısınız (bkz. sayfa 70). Kutsal Tora'mız, her sürü sahibinin, eğer hayvanları yıl içinde en az on tane buzağı veya kuzu yavruladıysa bu yeni buzağıları veya kuzuları birbirini ardına kapıdan geçirmesini ve her onuncu hayvanı *ma'sar beema* (hayvanlardan ayrılan onda bir) olarak ayırmasını emretmiştir. Bu hayvanlar kapısı dar olan bir ağıla sokulur ve kapıdan tek tek çıkarlarken sürü sahibi onları sayar. Saydığı her onuncu hayvanı kırmızı bir boyayla işaretler. İşaretlenen bu hayvan "*ma'sar beema*"dır ve *korban* olarak getirilmesi gerekir.

Bu yaprakta, belli bir durumda, yalnızca tek bir hayvan onuncu olmasına rağmen iki hayvanın birden kutsiyet kazanabileceğini öğreniyoruz.

Bu nasıl olabilir?

Eğer sürü sahibi şaşırıysa! Mesela dokuzuncu hayvan dışarı çıktığı sırada sayımda hata yapmış ve "onuncu!" diyerek onu da kırmızı boyayla işaretlemişse... her iki hayvan da – hem dokuzuncusu hem de onuncusu – kutsaldır. Dokuzuncu hayvan sürü sahibi "onuncu!" dediği için kutsaldır. Onuncu hayvansa gerçekten de onuncu olduğu için kutsaldır.

Kim Kimdir?

Babil'deki Altıncı Nesil Amora'im

Hayatından Kesitler

Babil'de doğmuştur ve gençliğinde orada, Mehoza'daki *yeşivasında* Rava'nın yanında Tora öğrenmiştir. Tora öğrenimindeki müthiş gayretini *Gemara* şöyle anlatır: Ravina, "*A-Şem'in Tora'sınadır arzusu ve onun Tora'sında çabalar gündüz ve gece boyunca*" (Teilim 1:2) pasuğunda olduğu gibi, "gecelelerini gündüz ederdi". Hocası Rava onu Haham olarak yetkilendirmiş ve halka *alaha* talimatları verme yetkisiyle donatmıştır.

Bunun yanında, Rava vefat ettikten sonra onun *yeşivasını* yönetmeye

devam eden öğrencisi Rav Nahman bar Yitshak'tan da Tora öğrenmiştir. Hocası Rava'nın öğrencileri ve beşinci neslin en büyük *Amoraları* olan, Rabi Yeoşua'nın oğlu Rav Una, Rav Papi ve Rav Papa'yla da yakın dostluk içindeydi.

Yukarıda belirtildiği gibi, Babil'deki Mahseya şehri, Rav Aşe'nin ünlü ve büyük *yeşivasının* bulunduğu yerd. Günümüzde elimizde bulunan Talmud Bavli, Rav Aşe'nin zamanında, o dönemdeki tüm büyük *Amoraların* katılımıyla derlenmiştir (devamı sayfa 258'de).

Ravina

Nazirliğe Devam Etmesi Gereken Nazir

Yaprak

32

Bu yaprakta *nazirlik* konusunda çok önemli bir *alahayı* öğreniyoruz. *Nazirliğin neder* gibi olduğunu daha önce görmüştük. Başka bir deyişle, tıpkı bir *nederde* bulunan kişinin bunun bağlayıcılığını bir hahama çözdürebilmesi gibi, *nazir* olmayı üstlenmiş biri de bunun bağlayıcılığını çözdürmek üzere bir hahama başvurabilir.

Aşağıdaki örneğe dikkat edin.

Yeuda yüz gün boyunca *nazir* olmayı üstlendi. Başlarda gereken her konuda titizlik gösterdi; şarap içmedi, saçlarını tıraş etmedi ve tabii ki ölü nedeniyle *tame* olmadı. Aradan bir süre geçti, Yeuda'nın kötü dürtüsü ona üstün geldi ve Yeuda kendisini tutamadı – ardı ardına birkaç farklı vesileyle üzüm suyu içti. Yazık; onun durumunda bu ciddi bir ihlal anlamına gelmekteydi.

Yeuda bu şekilde devam edemeyeceğini görünce bir hahama başvurarak ricada bulundu: “Lütfen üstlenmiş olduğum *nazirliğimin* bağlayıcılığını çözün. *Nazirliğin* bu kadar zor olduğunu bilseydim, bunu üstlenmezdim. Lütfen!”

Haham ona “Sevgili dostum!” dedi. “Şu an için *nazirliğinin* bağlayıcılığını çözemem! Kaç gün üzüm suyu içtin?” Yeuda utanarak “Beş gün” diye cevap verdi. “Öyleyse” dedi haham, “*alahaya* göre her şeyden önce, *nazirliğinin* gerektirdiği kuralları gözetmediğin günlere karşılık beş gün boyunca *nazirliğini* gerektiği gibi koruman gerekiyor. *Nazirlik nederinin* bağlayıcılığını ancak bundan sonra çözebiliriz.”

Kim Bu Adam?

Yaprak

33

Yoni ve Eldad yolda yürümekteydi. Hava çok sıcaktı; herkes evdeydi ve yollar bomboştı. Miskince yürüyorlardı ki aniden uzaklardan kendilerine doğru yaklaşan bir adamın varlığını fark ettiler. Aralarındaki mesafe henüz çoktu ve bu nedenle adamın yüzünü seçemiyorlardı.

Yoni, Eldad’a “Bu gelenin Gerşon olduğundan eminim. Yürüyüş şeklinden tanıdım onu. Kesin o!” dedi. Eldad elini gözüne yaklaştırdı, onu bir dürbün şekline sokarak içinden baktı ve Yoni’yle hemfikir olmadığını belirtti. “Onun Gerşon olmadığından eminim. Hiç şüphem yok!”

Yoni, Eldad’a “Dinle dostum!” dedi. “Eğer ben haklıysam, *nazir* olmayı üstleniyorum!” Bu sırada adam gittikçe yaklaşmaktaydı, ama aniden, yolun kenarındaki bahçeden bir at çıktı. Adam ata binerek onu dörtlüye uzaklara doğru koşturdu. İki arkadaş adamın yüzünü göremeden, adam oradan uzaklaşıp gitmişti.

Şimdi ne yapacaklardı? Acaba Yoni şüphe nedeniyle *nazir* mi olmalıydı? Zira onun haklı olup olmadığını bilmiyoruz.

Bu yapraktaki *mişnada* sözlerine ilk olarak yer verilen *Tanna*, Yoni’nin *nazir* gibi davranmasına gerek olmadığı görüşündedir. Zira Yoni, kendi haklılığı “**ortaya çıktığı takdirde**” *nazir* olacağını söylemişti. Ama gerçek hiçbir zaman ortaya çıkmamıştır, zira adam bir anda gözden kaybolmuştur...

Tsadik Hüküm Verir ve Tanrı Yerine Getirir

Amora Rav’ın huzurunda duran Rav vardı. Una’nın görüntüsünde bir tuhafılık vardı. Rav ona dikkatle baktı ve gördü. Rav Una giysisinde bir değişiklik yapmıştı. Her zaman beline sardığı kuşağın yerine basit ve ucuz malzemeden yapılmış bir kemer

var. Rav, böylesine basit bir kemer takan Rav Una’nın Tora’sının onuru için üzülmüştü. Ona hayretle sordu: “Neden böyle bir kemer takıyorsun? Bugünün diğer günlerden farkı ne?”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
257’de

“Koy” Nedir ve Bunun Ne Önemi Var?

Yaprak

34

“Bet Şamay” başlıklı bu *perekteki* en son *mişnada* “koy”dan bahsedilmektedir. *Koy*, Mişna ve Talmud’da birçok yerde sözü edilen bir hayvandır.

Bu kadar çok anılmasını gerektiren nedir? Bunun sebebi “koy”un bir “haya” mı yoksa “beema” mı sayıldığıнын bilinmiyor olmasıdır. Kafanız mı karıştı? Gelin konuyu düzgün bir şekilde açıklayalım.

Herkes “koy”un, yenebilirlik açısından *kaşer* bir hayvan olduğu konusunda hemfikirdir, çünkü *kaşerut* işaretlerinin hepsini taşımaktadır. Ama hayvanlar, “haya” (yabani hayvan) ve “beema” (çiftlik hayvanı) olarak adlandırılan iki kategoriye ayrılır ve “koy”un bu kategorilerden hangisine dâhil olduğu açık değildir.

Bu neden mi önemlidir? Çünkü iki kategori arasında *alahasal* farklar vardır. Örneğin bir kuş veya “haya” sınıfındaki bir hayvan kesildiği zaman, kanının üzerini toprakla örtmek gerekir. Ama “beema” sınıfındaki hayvanlar için bu *mitsva* verilmemiştir. Bu kural gereğince, örneğin bir geyik kesildiği takdirde, kanı toprakla örtülmelidir, zira geyik “haya” sınıfındadır. Fakat bir inek kesildiği zaman kanını örtmeye gerek yoktur, çünkü inek, “beema” sınıfındadır. Acaba “koy” kesildiği zaman da kanını örtmek gerekir mi? İşte bu, cevabı bilinmeyen sorulardan biridir, çünkü “koy”un hangi kategoride olduğu bilinmemektedir. Hatta “koy”un, ne “haya” ne de “beema” olup, kendine has, farklı bir kategoride olduğu görüşünde olanlar bile vardır.

Eski dönemlerde “koy”un hangi hayvan olduğu bilinmekteydi; ama günümüzde bu konudaki bilgi de unutulmuştur. *Koy* konusunda ayrıca bkz. II. Kitap, sayfa 120.

MASEHET NAZİR
PEREK 6:
ŞELOŞA MİNİN

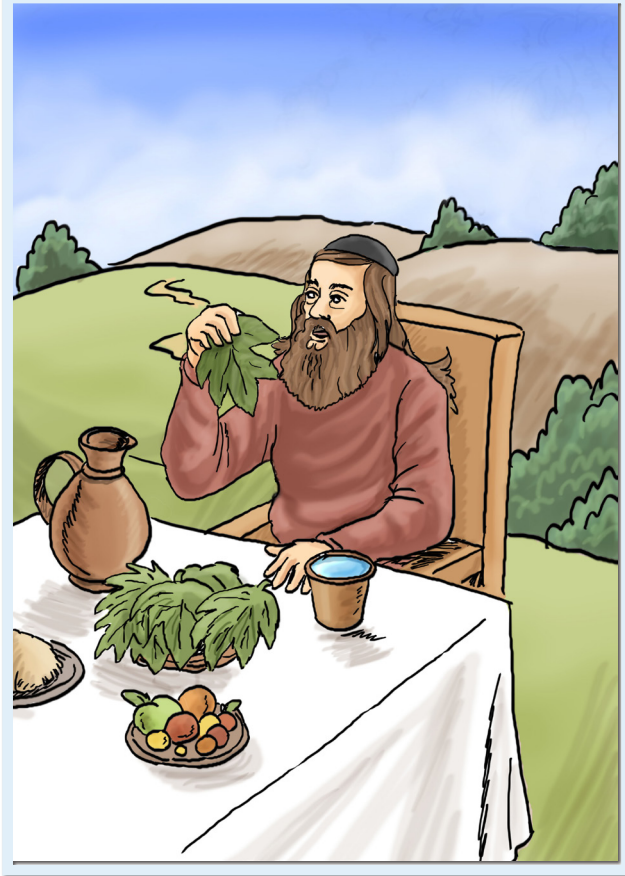
Kim Asma Yaprığı Yiyebilir?

35 Yaprak *Naziri* bağlayan kısıtlamalardan birinin şarap içmek olduğunu gayet iyi biliyoruz. Bir *nazirin* şarap içmesi yasaktır.

Ama şarap içmek, *naziri* bağlayan tek yasak değildir. Asma ağacından çıkan her şey yasaktır. Peki, neler çıkar asma ağacından? Birçok şey: üzüm, üzüm suyu, şarap, kuru üzüm. Hatta üzümün kabuğunu ve çekirdeklerini yemek bile bir *nazir* için yasaktır. Çünkü tüm bunlar “asmadan çıkan” şeylerdir.

Bir *nazirin* sirke içmesi de yasaktır. Zira sirke de üzümde yapılmış şarabın ekşimesiyle elde edilir. Tabii ki üzümde yapılmamış bir sirke bu yasağa dâhil değildir. Ama özellikle eski zamanlarda sirke, şaraptan elde edilirdi; şarap üzümde, üzüm de asmadan çıkar.

Tüm bunlara rağmen, *alahaya* göre, asmadan çıkmasına rağmen bir *nazirin* yiyebileceği bazı şeyler de vardır. Bunlardan biri de asma yapraklarıdır!

Tsadik Hüküm Verir ve Tanrı Yerine Getirir (devam)

“Ne yapayım?” diye cevap verdi Rav Una. “*Kiduş* için şarap satın alacak param yoktu. Ben de kraliçe Şabat’ın onuruna, *kiduş* için şarap satın almaya yetecek kadar para karşılığında kuşağımı rehin verdim!”

Rav, Rav Una’nın fedakârlığından çok etkilenmişti. Hemen o anda kalbinin derinliklerinden gelen bir dilekte bulundu: “Tanrı’dan, tüm bedeninin kaliteli ve pahalı giysilerle örtülmesini dilerim!”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
261’de

Bir Kişi *Nevela* Kırıntısı Yerse

Yaprak 36 Tora'nın yemeyi yasakladığı bazı şeyler vardır. İşte, örneğin *nazir* üzüm yiyemez. *Nevela* ve *terefa* (bkz. I. Kitap, sayfa 113) sınıfındaki etleri yemek her Yahudi için yasaktır. *Teruma* paylarını ise sadece Koenler ve ev halkları yiyebilir; bunun dışındakiler için yasaktır. Bunlar gibi, yemekle ilgili, ihlalleri halinde Tora'nın bazı cezaları öngördüğü daha birçok yasak vardır.

Örneğin bir kişi bilinçli olarak *nevela* sınıfındaki bir eti yeme niyetini taşıyorsa ve tanıklar bunu görüp onu bunun yasak olduğu konusunda uyardıysa, ama o buna rağmen bilinçli olarak *nevelayı* yediyse, kırbaç cezasını hak eder. [Günümüzde bu cezayı verebilecek yetkide bir *bet din* yoktur; ama tabii ki bu, ihlalin ciddiyetinde bir değişiklik anlamına gelmemektedir.]

Acaba çok ufak bir *nevela* parçası yiyen bir kişi de mi cezayı hak eder?

Hayır! Cezayı hak etmek için en az “*kazayit*” (bir zeytin kadar) yemiş olması gerekir. Bundan daha küçük bir parçayı yiyen kişi de yasağı ihlal etmiştir, ama *bet din* tarafından cezalandırılmaz.

Acaba cezayı hak etmek için “*kazayit*” miktarını bir kerede yemiş olmak şart mıdır? Hayır, bu gerekli değildir. Eğer bu miktarı, daha ufak parçalar halinde de olsa, “*kede ahilat peras*” adı verilen bir süre içinde yediyse – cezayı hak eder. Bu sürenin uzunluğu hakkında otoriteler arasında bir görüş ayrılığı vardır. Bazılarına göre bu üç dakika iken, başkalarına göreyse dokuz dakikadır.

Kim Kimdir?

Babil'deki Altıncı Nesil Amoraim

Hayatından Kesitler (devam)

Mahseya şehrinde yaşadığı için, bu *yeşivada* Ravina'nın da saygın bir rolü olmuştur. Talmud'un düzenlenmesinde baş derleyiciler olarak Rav Aşe'yle Ravina birlikte görev yapmışlardır. Bu konuda *Gemara*'da “Rav Aşe ve Ravina, *oraan*ın sonudur” denir. [*Oraa* bağımsız karar verme yetkisini belirtir. Rav Aşe ve Ravina'nın Talmud'u tamamlamasının ardından, yeni nesillerde kimsenin Talmud'da belirtilen farklı görüşlere aykırı bir talimat veya karar verme yetkisi yoktur.]

Ravina Rav Aşe'den daha yaşlı olmasına rağmen kendisini Rav Aşe'ye

tabi kıları ve onun “*talmid-haver*”i olarak kabul edilir. *Alaha* konusunda ikisi arasında çok sayıda tartışma olmuş ve *alaha* Ravina'ya göre karara bağlanmıştır.

Gemara'da Ravina'nın *alaha* konusunda Rav Aha ile de birçok teati ve tartışmasına yer verilir ve aralarındaki görüş ayrılıklarının çoğunda *alaha* yine Ravina'ya göre belirlenmiştir.

Ravina uzun bir ömre nail olmuş ve henüz Rav Aşe'nin sağlığında, Mahseya şehrinde vefat etmiştir. Cenazesinde çok etkili övgü konuşmaları yapılmış ve halk da onun vefatı nedeniyle çok ağlamıştır.

Ravina

Öğrenciye Gofret İkrâm Eden Müdür

Yaprak

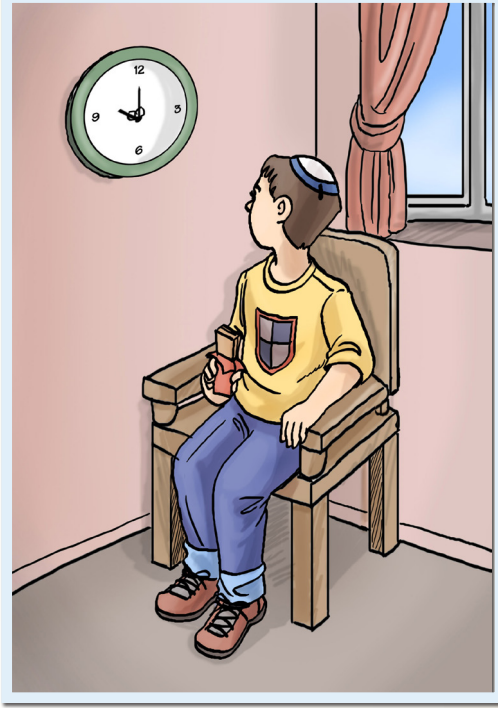
37

Yaakov derslerine düzenli ve gayretli bir şekilde çalışan iyi ve tatlı bir çocuktur. Günlerden bir gün başı ağrımaya başladı. Yaakov öğretmenine başının ağrıdığını söyledi. Öğretmeni onun ateşine baktı ve müdürün odasına gönderdi. İyi kalpli müdür Yaakov’u bir sandalyeye oturttu, bir bardak meyve suyu hazırladı ve ona gofret ikram etti.

Yaakov “*mezonot*” *berahasını* söyleyerek gofreti yemeye başladı. Mmmm.... Lezzetliydi. Müdürün böyle gofret ikram etmesi her gün olan bir şey değildi... Birden bire Yaakov müdüre “Öğretmenim!” dedi. “Bu gofreti yemeye başlayalı ne kadar zaman oldu?” Müdür gülümsedi, Yaakov’un yanağından bir makas aldı ve ona “Ah ne kadar da *tsadik* bir çocuksun sen” dedi. “Tabii ki, *beraha aharona* (bir şeyi yedikten sonra söylenen *beraha*) söylemen gerekip gerekmediğini merak ediyorsun; öyle değil mi?” Yaakov da neşeyle başını “evet” anlamında salladı.

Şimdi size neler olduğunu açıklayalım. Önceki yazımızda, “*kede ahilat peras*” diye adlandırılan bir zaman süresinden bahsetmiştik. Bu kavram, yemek konusuyla ilgili her şeyde geçerlidir ve buna *beraha* kuralları da dâhildir.

Beraha kuralları mı? Evet! Çünkü bir yiyeceği yedikten sonra *beraha aharona* söylemek için o yiyecekten “*kazayit*” miktarında yemiş olmak gerekir, ama eğer bu miktarı yemek “*kede ahilat peras*” süresinden daha uzun sürdüyse *beraha aharona* söylenmez. İşte Yaakov, gofreti yemeye başladığından itibaren ne kadar süre geçtiğini bu nedenle öğrenmek istemiştir.

Netilat Yadayim

Yaprak

38

Bu yapraktaki *Gemara*, “*reviit*” kuralının geçtiği on *alaha* saymaktadır.

Söz konusu *alahalardan* birini açıklamadan önce, öncelikle “*reviit*”in ne olduğunu anlamamız gerekmektedir. “*Reviit*” sözcüğü “çeyrek” anlamına gelir ve “*log*” adlı sıvı hacim ölçüsünün dörtte birine eşittir. Tıpkı günümüzde “litre” ölçüsünü kullandığımız gibi, *log* da eski dönemlerde kullanılan bir hacim birimiydi.

Çeyrek *log* ne kadardır? Bu konuda bir görüş ayrılığı vardır. Bazılarına göre bu 86 cm³ iken, başkalarına göre 150 cm³tür.

Şimdi, *Gemara*’da aktarılan *alahalardan* birini öğrenelim.

Gemara, eklemek yenecek bir öğün öncesinde ellerini *netilat yadayim* şeklinde yıkayacak bir kişinin, bunu en az *reviit* miktarında su içerebilen bir kap yardımıyla yapması gerektiğini söylemektedir. Dikkat edin! Kabin içindeki suyun hepsini *netilat yadayim* için kullanmak şart değildir. Ama elleri, içinde *reviit* miktarında su içeren bir kapla yıkamak gerekmektedir.

Bu kuralın geçerliliği, sadece her iki elin de yıkanacağı zamanlarla sınırlı değildir; bir kişi sadece tek bir elini yıkayacaksa bile, yine de *reviit* miktarında su içeren bir kap kullanılmalıdır. Örneğin eğer ellerinden biri alçıdaysa ve onu yıkayamıyorsa, diğer elini *reviit* miktarında suyla yıkamalıdır.

Tıraş Olmuş Bir Nazir Ne Yapmalı?

Yaprak
39

Daha önce öğrendiğimiz gibi, *nazir*lik dönemi sona erdikten sonra *nazirin* bazı *korbanlar* getirmesi gerekir. Bu *korbanları* getirmeden önce, tüm saçlarını usturayla kesmesi gerekir. Hatta favorilerini bile! Mutlaka merak ediyorsunuzdur. Bu nasıl olabilir? Hepimizin bildiği gibi favorileri tamamen tıraş etmek yasaktır! Güzel bir soru sordunuz ve bu konuyu yaprak 41’de ele alacağız. Bu yazımızda ise başka bir ayrıntıyı açıklığa kavuşturacağız.

Diyelim ki bir *nazir*, *nazirliğin* gerektirdiği tüm kuralları titizlikle gözetti, ama *nazirlik* süresinin dolmasından bir veya iki gün önce çok tuhaf bir olay meydana geldi. *Nazir* yatıp uyudu ve uyandığında bir de ne görsün? Tüm saçları tıraş edilmişti! Bunu kimin yaptığı hakkında hiçbir fikri yoktu. Sonunda bunu, *nazirlerin* saçlarını tıraş etmeme konusunda çok dikkatli olduklarını bilen bir yabancıнын onunla alay edip onu üzme için yaptığı anlaşıldı.

Böyle bir durumda *nazir* ne yapmalıdır?

Gemara bu *nazirin* otuz gün beklemesi ve ancak o zaman tıraş olup *korbanlarını* getirmesi gerektiğini söylemektedir.

İsmi “Rava” Olan Amoralar

Yaprak
40

Bu yaprakta her üçünün ismi de “Rava” olan üç *Amoradan* bahsedilmektedir.

Bunların ilki Barniş’li Rava’dır.

İkincisi Talmud’da birçok kez ismi geçen Rava’dır.

Üçüncüsü ise Rava bar Meşarşeya’dır.

İlk Rava, Rav Aşe’nin öğrencisiydi ve genellikle *Gemara* onun ismini, Rav Aşe’yle birlikte konuşmuş olduğu Tora sözlerini alıntılattığı zaman aktarır.

İkinci Rava, Rav Yosef bar Hama’nın oğlu olan Rava’dır ve başlıca hocası Rav Nahman bar Yaakov’dur. Talmud’da, Rava ile Abaye arasında Tora sözleri üzerine ortaya çıkmış çok sayıda görüş ayrılığına yer verilmektedir.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael’deki Dördüncü Nesil Amoraim

Babası, *Amora* Rabi Abau’ydu ve Talmud’da birkaç yerde Avimi’den, babasıyla ilgili bir anlatım çerçevesinde bahsedilir. Gerçekten de Avimi, *kibud av vaem* (baba ve anneyi onurlandırma) *mitsvası* konusunda örnek biriydi.

Gemara, Avimi’nin beş büyük oğlu olduğunu anlatır. Ama buna rağmen, babası Rabi Abau onun evine geldiği zaman, Avimi kapıyı açmak için bizzat kendisi koşar ve bu oğullarından hiçbirinin bunu kendisinin yerine yapmasına izin vermezdi. Üstelik babasının bir an için bile boşuna beklemekte olduğu hissine kapılmaması için koşarken de “Evet! Evet! Açıyorum! Açıyorum!” diye seslenirdi. Bir keresinde babası “Bana su getiriver” diye ricada bulunmuştu. Avimi hemen su getirmek için koştu, ama geri döndüğünde babasının hafif bir uykuya daldığını gördü. Avimi bunun üzerine, babası uyanıp suyu alana kadar elinde

suyla onun yanı başında durdu ve oradan hiç kımıldamadı. Babası Rabi Abau bu nedenle, *kibud av vaem mitsvasını* en iyi şekilde yerine getiren birine örnek vermek gerektiğinde “mesela oğlum Avimi gibi” demiştir. Ayrıca *Gemara*’nın anlattığına göre, Avimi, babasının uyanmasını beklerken, daha önceleri kafasını kurcalayan bir sorunun cevabını Göklerden armağan olarak almaya nail olmuştur. *Kibud av vaem mitsvası* hakkında ünlü bir Barayta vardır: “Bazısı vardır, babasına çok makbul bir kuşun etini yedirir, ama bu onu dünyadan uzaklaştırır [zira bunu güler yüzle, sevinçle yapmamaktadır]. Ve bazısı vardır, [babasını] değirmene koşar [yani ona ağır işler yaptırır], ama bu onu Gelecek Dünya’ya götürür [zira babasına bunu yapma amacı, onu daha zor bir durumdan kurtarmaktır]”. İşte bu *Barayta*’yı öğreten de Avimi’dir (*Kiduşin* 31a).

Avimi

Üçüncü Rava, ikinci Rava'nın öğrencisiydi ve gerçekten de *Gemara*'da, onun ikinci Rava'ya soru sorduğunu görüyoruz.

Bu yaprakta isimleri geçen üç “Rava”nın dışında, yine “Rava” adıyla anılan birkaç başka *Amora* daha vardır. Genellikle kendilerinden bahsedildiğinde babalarının ismi de verilir ve bu şekilde söz konusu Rava'nın kim olduğunu anlamak mümkündür.

Nazir Favorilerini Nasıl Tıraş Edebilir?

41

Yaprak 39'da bir *nazirin*, *nazirlik* süresi sonunda saçlarını, favorileri de dâhil olarak tıraş etmesi gerektiğini öğrenmiştik.

Şimdi, böyle bir şeyin nasıl mümkün olduğunu açıklığa “saçların favorilerini tamamen kesmeyi yasaklamıştır!

Tora'nın kurallarında iyi bilinen bir prensibe göre, “*mitsvat ase, dohe lo taase*” (“yap” şeklindeki bir *mitsva*, “yapma” şeklindeki bir *mitsvayı* iter). Bu çok kullanılan bir prensiptir, çünkü bazı zamanlarda Tora, normalde ihlal anlamına gelen bir eylemi yapmak gerektiğini söyleyebilir. Böyle zamanlarda o eylemi yapmak gerekir, çünkü Tora'nın “yap” şeklindeki bir emri, “yapma” şeklindeki bir emrine göre öncelik kazanmıştır.

Bu nedenle bizim örneğimizde de, her ne kadar Tora normalde insanlara favorilerini tamamen tıraş etmeyi yasakladıysa da, bir *nazirin*, vakti gelince favorilerini tıraş etmesi gerekir, çünkü bir yandan ona verilmiş “yap” şeklinde özel bir emir – yani favorilerini tıraş etme emri – bir yandan da “yapma” şeklinde genel bir emir – yani favorileri tıraş etme yasağı – vardır. Ve yukarıdaki kural gereğince “*mitsvat ase, dohe lo taase*”.

Tsadik Hüküm Verir ve Tanrı Yerine Getirir (devam)

Aradan bir süre geçti ve Rav Una'nın oğlu Raba, evlenmek üzere *hupaya* getirildi. Rav Una'nın evinde büyük bir sevinç hüküm sürmekteydi. Aradan geçen süre içinde maddi durumları iyileşmiş olan ev halkı değerli elbiseler kuşanmışlardı. Hepsine ipek giysiler dikilmişti ve tüm ev

mutluluk ve şerefle doluydu.

Hupanın ardından Rav Una dinlenmek üzere yatağına çekildi. Rav Una kısa boyluydu ve o yatağında yatarken, ev halkı onun orada uyumakta olduğunu fark etmedi.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
265'te

“Rubo KeHulo”

Yaprak Bu yazımızda özel ve ilginç bir kural öğreneceğiz: “*rubo ke-hulo*” (bir şeyin çoğunluğu, bütünü gibidir).

42

Bu kurala göre, birçok durumda, belirli bir eylemin yarısından çoğunu yapmak yeterlidir ve bütünü yapmaya gerek yoktur, çünkü eğer eylemin yarısından çoğu yapıldıysa, sanki hepsi yapılmış gibi sayılır.

Örnek mi istiyorsunuz? Tabii ki!

Kutsal Tora’mız, *shehita* ile öldürülmemiş bir hayvanı yememizi yasaklamaktadır. *Shehita* nasıl yapılır? Özel bir bıçak kullanılarak, gırtlığındaki soluk ve yemek boruları kesilir. Bu ikisine “*simanim*” (işaretler) adı verilir, zira kesilmeleri, hayvanın *kaşer* olarak kesildiğinin işaretidir.

Peki, ya soluk ve yemek boruları sonuna kadar değil de yalnızca yarısından fazla kısımları kesildiyse ne olur? Hayvan *kaşer* midir? Evet! Neden? Çünkü “*rubo ke-hulo*” – eğer *simanim*in yarısından fazlası kesildiyse, sanki tamamı kesilmiş gibi sayılır.

Kim Kimdir?

Erets-Yisrael'deki Üçüncü ve Dördüncü Nesil Amoraim

Rabi Yoşiya Babil’de doğmuştur. Yıllar sonra Erets-Yisrael’e çıkmıştır. Teverya’daki *yeşivasında* Rabi Yohanan’ın ağzından Tora öğrenme ayrıcalığını da yaşamış, üstelik onun adıyla *alahalar* da aktarmıştır. Benzer şekilde, Erets-Yisrael’deki ikinci *Amoraim* nesline mensup olan Rav Kaana’dan da Tora öğrenmiştir. Hocası Rav Kaana onu çok severdi ve vefat ettiği zaman, mirasından, öğrencisi Rabi Yoşiya’ya para ve kitaplar verilmesini vasiyet etmiştir.

Rabi Elazar, Rabi Yirmeya, Rabi Hiya bar Aba, Rabi Ami ve Rabi Asi

gibi, neslinin büyük *Amoraları* onu çok takdir ederler ve birçok kez onun *alaha* konusundaki görüşünü de dinlemek isterlerdi. Bir keresinde Rabi Yirmeya’ya bir *alaha* sorulduğu zaman, Rabi Yirmeya soruyu soranlara, “Rabi Yoşiya önünüzde dururken nasıl olur da gelip bana soru sorarsınız?” dercesine, “Önünüzde aslanlar (yani Rabi Yoşiya) varken, tilkilere mi (yani bana mı) soruyorsunuz?” ifadesini kullanmıştır.

Rabi Tavi, Rabi Hagay ve Rabi Zeira gibi birçok *Amora*, Rabi Yoşiya’nın adıyla çok sayıda *alaha* aktarmışlardır.

Rabi
Yoşiya

Rabi Eliezer ben Yaakov

Yaprak

43

Bu yazımızda *Tanna* Rabi Eliezer ben Yaakov hakkında bilgi alacağız. Şunu bilmemiz gerekir ki, Rabi Eliezer ben Yaakov adında iki *Tanna* vardı. Biz burada, II. Bet-Amikdaş'ın henüz ayakta olduğu dönemde yaşamış olan I. Rabi Eliezer ben Yaakov'a değineceğiz.

I. Rabi Eliezer ben Yaakov, II. Bet-Amikdaş'ı görmüş ve Bet-Amikdaş'ın, *Azara*'nın (Bet-Amikdaş'ın avlusu) ve *Leşahot*'un (Bet-Amikdaş'taki çeşitli daireler) ebatlarının ayrıntılarıyla verildiği "*Masehet Midot*"u oluşturmuştur. Nitekim Rabi Eliezer ben Yaakov'un ismi söz konusu *masehette* birçok kez geçmektedir. O *masehette*ki bazı *mişnalarda* Rabi Eliezer ben Yaakov, Bet-Amikdaş'ta belirli bir odanın tam olarak ne için kullanıldığını hatırlamadığını söylemektedir ki bu da *Masehet Midot*'un kendisi tarafından yazıldığına işaret eden başka bir noktadır.

Rabi Akiva'nın öğrencilerinden olan Ben Azay, Yerusalayim'de bir soyağacı tomarı bulduğunu ve içinde şöyle yazdığını söylemiştir: "Rabi Eliezer ben Yaakov'un öğretisi *kav*dır ve saftır." Başka bir deyişle, Rabi Eliezer ben Yaakov'un adıyla aktarılmış olan *alahalar* "*kav*" adı verilen küçük hacim ölçüsü gibidir – az miktardadır. Ama "saftır" – tertemiz elenmiş un gibidir. Ve bu nedenle her nerede onun adıyla bir *alaha* aktarılırsa, nihai *alaha* da ona göredir.

Üç Nazir Kardeş

Yaprak

44

Bu yaprakta *Gemara nazirlik* kanunlarıyla ilgili bazı *alahaları* öğretmektedir ve biz de bunları aşağıdaki örnek yardımıyla öğreneceğiz.

Reuven, Şimon ve Levi kardeşti. Günlerden bir gün, hep birlikte elli gün boyunca *nazir* olmayı üstlenmeye karar verdiler. O andan itibaren şarap içmeleri, ölü nedeniyle *tame* olmaları ve saçlarını tıraş etmeleri yasak hale gelmişti.

Aradan bir ay geçti ve kardeşler *nazirliğin* gerektirdiği tüm kurallara başarıyla riayet ettiler. Ve işte, bir gün buluştuklarında yüzleri asıktı! Birbirlerine "Ne oldu?" diye sordular. Gerçekten de durum üzücüydü. Reuven "Hata yaptım ve şarap içtim" dedi. Şimon "Yanlışla düştüm ve tıraş oldum" dedi. Levi "Dikkat etmedim ve mezarlığa girdim" dedi.

"Ne yapsak?" diye düşünürlerken, hahama gidip sormaya karar verdiler. Hahamın her biri için aynı kararı vereceğinden emindiler. Ama haham, şarap içmiş olan Reuven'e, şarap içtiği o bir güne karşılık, ilave bir gün daha *nazirlik* kurallarını gözetmesi gerektiğini söyledi. Başka bir deyişle Reuven'in elli bir gün *nazir* olması gerekecekti. Tıraş olmuş olan Şimon'a, haham, "Tıraş olduğun günden itibaren otuz gün boyunca *nazirlik* süresi sayman gerekiyor" dedi! Ölü nedeniyle *tame* olan Levi'ye ise haham, "Arınma sürecini tamamladıktan sonra tekrar elli gün boyunca *nazir* olacaksın" dedi!

Mahane Şehina

Yaprak

45

Bene-Yisrael, Mısır topraklarından çıkışlarının ertesi yılında Sinay Çölü'nde Mişkan'ı inşa etmişlerdir. Çölde bulundukları tüm süre boyunca Bene-Yisrael, Mişkan'ın çevresinde kamp kurarlardı. Mişkan'a en yakın bölgede Levi kabilesi kamp kurardı. Onun çevresinde de diğer tüm Yisrael kabilelerinin kampları yer alırdı. Dolayısıyla esas olarak üç ana kamp bölgesi vardı: **a. Mahane Şehina** (Şehina Kampı) – yani Mişkan'ın kendisi. **b. Mahane Leviya** (Levi Kampı) – yani Levilerin yerleştiği bölge. **c. Mahane Yisrael** (Yisrael Kampı) – yani tüm Yisrael'in kamp kurduğu yer. Hemen anlaşılacağı üzere *Mahane Şehina* en kutsal bölgeydi; *Mahane Leviya* bundan biraz daha az kutsaldı, ama *Mahane Yisrael*'e göre kutsiyet düzeyi daha yüksekti.

Kral Şelomo Yeruşalayim'de I. Bet-Amikdaş'ı inşa ettiği zaman da buna paralel olarak üç kutsiyet düzeyi oluşturmuştur. Bet-Amikdaş ve iç avlu (*Azara*), *Mahane Şehina*'ya paralel olarak en yüksek kutsiyete sahipti. “*Ezrat Naşim*” (kadınlar avlusu) olarak adlandırılan dış avlu ile Tapınak Tepesi'nin (*Ar Abayit*) geneli, *Mahane Leviya*'ya paralel olarak, önceki bölgeye göre daha düşük düzeyde kutsaldı. Surlarla çevrili olan tüm Yeruşalayim şehri de, *Mahane Yisrael*'e paralel olarak hafif düzeyde kutsaldı.

Nazir Ne Zamandan İtibaren Şarap İçebilir?

Yaprak

46

Bu yapraklarda, bir *nazirin*, *nazirlik* dönemi sona erdiği zaman nasıl davranması gerektiğini öğreniyoruz. *Nazirlik* günlerinin sonunda *nazir*, bir *Ola-korbanı*, bir *Hatat-korbanı*, bir de *Şelamim-korbanı* olmak üzere üç *korban* getirmelidir. Ayrıca, favorileri de dâhil olmak üzere saçına bütünüyle ustura vurmalıdır. Tıraş işlemini Buluşma Çadırı'nın (yani Mişkan'ın; veya Bet-Amikdaş'ın) girişinde gerçekleştirir ve kestiği saçlarını, getirdiği *Şelamim-korbanının* etinin piştiği kazanın altındaki ateşe koyar.

Bu yaprakta, *nazirlik* günlerini tamamlamış bir *nazirin* ne zamandan itibaren şarap içebileceğine dair bir de görüş ayrılığı yer almaktadır. Bazılarına göre bunu yalnızca, Tora'da yazılı olan tüm işlemleri – hem *korbanları* gerçekleştirmeyi, hem de saçlarını tıraş etmeyi – tamamladıktan sonra yapabilir. Ama bir görüşe göre, şarap içebilmesi için *korbanları* gerçekleştirmiş olması yeterlidir. Bu görüşe göre, evet, saçlarını tıraş etmesi yönünde bir *mitsva* da vardır, ama Tora onun şarap içebilmesi için, saçlarını da kesmiş olmasını şart koşmamıştır.

MASEHET NAZİR
PEREK 7:
KOEN GADOL

Koen Gadol'un Vekili

Yaprak

47

Bet-Amikdaş'ta yalnızca Koenler görev yapardı. *Korban*ları gerçekleştirirler ve Bet-Amikdaş'taki diğer ibadet işlemlerini yerine getirirlerdi. Tüm Koenler Tora'nın belirlemiş olduğu dört giysi giyerdi. Yalnızca Koen Gadol, yine Tora'nın belirlemiş olduğu sekiz özel giysi giyerdi. Koen Gadol haricindeki Koenlere “*Koen edyot*” (sıradan Koen) adı verilirdi.

Koen Gadol'un, “*sekan*” adı verilen bir vekili vardı. *Segan* da bir *Koen edyottu* ve bu yüzden o da sekiz değil, dört giysi giyerdi. *Segan*ın görevleri arasında, Koen Gadol herhangi bir sebepten dolayı Bet-Amikdaş'ta görev yapamadığı takdirde onun yerini almak da vardı. Örneğin eğer Koen Gadol *tame* olduysa, *sekan* onun yerine Koen Gadol olarak atanır ve Koen Gadol'a ait görevleri o yerine getirirdi.

Koen Gadol *tuma* durumundan arındıktan sonra görevine geri döner, *sekan* da yine eski konumuna dönerdi. Ama o günden itibaren *segana* aynı zamanda “*Koen Gadol şeavar*” (geçmiş Koen Gadol) adı da verilirdi. Bu da onun geçmişte Koen Gadol olarak görev yaptığını belirtirdi.

Koenlerin Kutsiyeti

Yaprak

48

Kutsal ve Mübarek Tanrı, Koen ailesini özel bir kutsiyetle kutsamıştır. Bunu, Koenlerin, halkı *Birkat Koanim* (bkz. II. Kitap, sayfa 160 ve 177) ile mübarek kıldıkları sırada söyledikleri *berahada* da görmekteyiz: “...*Aşer Kideşanu Bikduşato Şel Aaron*...” (“...bizi Aaron'un kutsiyetiyle kutsamış olan...”).

Bu özel kutsiyetleri nedeniyle, Koenleri ilgilendiren özel bazı kurallar da vardır. Örneğin Koenlerin ölü nedeniyle *tame* olmaları yasaktır.

Ama kutsal Tora'mız, bir Koen'in ölü nedeniyle *tame* olmasının mümkün olduğu bazı durumları da belirtmiştir. Tanrı korusun, eğer bir Koen'in yedi yakınından biri vefat ettiyse, o zaman Koen'in, bu kişinin cenaze ihtiyaçlarını karşılamak üzere ona yaklaşp *tame* olması, Tora'nın bir *mitsvası*dır. Bu yedi yakın şunlardır: Baba, anne, erkek kardeş, kız kardeş, eş, oğul ve kız. Bunun yanında bir Koen, bir “*met mitsva*” için de *tame* olmakla yükümlüdür. *Met mitsva*, cenazesiyle ilgilenen kimse olmayan bir kişidir ve etrafta bunu yapabilecek başka kimse yoksa, bir Koen de böyle kimsesiz birinin cenazesiyle ilgilenmelidir.

İnsanın bir ölüden dolayı *tame* olmasına yol açan durumlar hangileridir? Bu konuyu sıradaki yazımızda ele alacağız.

Tsadik Hüküm Verir ve Tanrı Yerine Getirir (devam)

Kızları ve gelinleri odaya girdiler ve üzerlerindeki pahalı mantoları çıkararak, farkında olmadan bunları Rav Una'nın üzerine koydular.

Rav Yosef odaya girdi ve Rav Una'nın böylesine kaliteli mantolar ve üstlüklerle

örtülü olduğunu görünce hayranlık içinde “Şuraya bakın!” dedi. “Rav'ın verdiği *beraha* tam olarak gerçeğe dönüştü! Rav Una'nın üstü bütünüyle kaliteli ve pahalı giysilerle örtülü!”

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
267'de

Bir Ölüden Dolayı *Tame* Olma Şekilleri

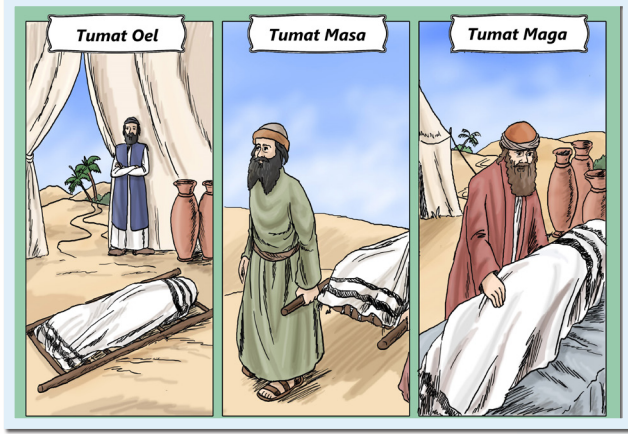
49 Yaprak

Bu yazımızda bir ölüden *tuma* kapmanın farklı şekillerini öğreneceğiz. Ama bundan önce, bir ölünün, var olan en yüksek derecede bir *tuma* kaynağı olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bu en yüksek düzeye “*avi avot a-tuma*” (“büyükbaba *tuma*”); yani birinci derece *tuma* kaynaklarının bir üst kategorisi) adı verilir. Dolayısıyla bir ölüye temas eden herkes, “*av a-tuma*” (“baba *tuma*”); yani birinci derece *tuma* kaynağı) düzeyinde *tame* hale gelir. Bir ölüden üç şekilde *tuma* kapılabilir:

a. *Tumat Maga*: Ölüye doğrudan temas eden kişi *tame* olur. Buna “*tumat maga*” (temas yoluyla geçen *tuma*) adı verilir, çünkü ölüye dokunulduğu zaman *tuma* kapılır.

b. *Tumat Masa*: Bir ölüyü – ona doğrudan dokunmadan bile olsa! – taşıyan kişi *tame* olur. Örneğin, bir ölünün yattığı yatağı kaldıran kişi *tuma* kapar. Bu tipteki *tumaya* “*tumat masa*” (taşımaya yoluyla geçen *tuma*) adı verilir, çünkü ölüyü taşımak veya kaldırmak bu *tumanın* kapılması için yeterlidir.

c. *Tumat Oel*: Bir ölüyle aynı çatı altında duran kişi *tame* olur. Bu tipteki *tumaya* “*tumat oel*” (çadır *tuması*) adı verilir, çünkü bir ölünün yaydığı *tuma*, üzerini örten bir çatının kapladığı tüm alana yayılır ve o bölgede olan herkes *tame* olur. Sıradaki yazımızda *tumat oel*’in ilginç bir örneğini öğreneceğiz.

Kim Kimdir?

Babil'deki Yedinci Nesil Amoraim

Babil'deki son *Amoralar*dandır.

Babil'de Rav Una'nın oğlu olarak doğmuştur. Çocukken babasını kaybetmiştir. Eğitimini *Amora* Ravina'nın kız kardeşi ve bir *tsadeket* olan annesinden almıştır. Babasının geleneklerini ona annesi öğretirdi.

Büyüdüğünde annesi onu dayısının, yani kendi kardeşi olan Ravina'nın yanında öğrenim görmeye gönderdi. Rav Avina henüz genç yaşta, dayısının yaşadığı yer olan Mahseya şehrinde *dayan* (yargıç) olarak atandı. Ayrıca, dayısının öğrencisi olan Amemar'dan da Tora aldı.

Gemara'daki “Rav Aşe ve Ravina, *oraan*ın sonudur” (bkz. sayfa 258) sözlerinde kastedilen “Ravina”nın Rav Avina olduğunu düşünenler vardır. Bu söz, Ravina'nın *Amoralar*ın en sonuncusu

olduğunu belirtir. Ancak daha önce de belirtildiği gibi (bkz. sayfa 258), çoğu otoriteye göre bununla kastedilen, dayısı Ravina'dır.

Rav Avina aynı zamanda “Ravina” diye de anıldığından, *Gemara* onu aynı isme sahip olan dayısı Ravina'dan ayırmak için kendisinden “*Ravina Zute*” (küçük Ravina) diye bahseder (*Ketubot* 72a, 100a).

Amoraim Dönemi onun nesliyle birlikte sona ermiş ve *Savoraim* adlı yeni dönem başlamıştır.

“Raba Tosfaa” diye anılan Raba'nın ölümünden sonra Rav Avina, Sura'daki *yeşivada* onun yerine vekâlet etmiştir ve onun dönemindeki, “*Savoraim*” olarak bilinen Hahamların birçoğu onun öğrencisiydi.

**Rav Avina
(Sonuncu
Ravina)**

Ahnasat Sefer Tora

Yaprak

50

Önceki yazımızda, bir ölüyle aynı çatı altında bulunan kişinin *tame* olduğunu öğrenmiştik.

“Çatı” ile yalnızca bir evin çatısının kastedildiğini düşündüyseniz, gelin aşağıdaki olayı birlikte okuyalım ve ölünün üstünü örten her şeyin “çatı” sayıldığını ve altında bulunan herkesin *tame* olduğunu anlayalım.

Yeuda ve Zeharya çok enerjik iki çocuktuk. Bilindiği üzere, *Ahnasat Sefer Tora* (sinagoga yeni bir Sefer-Tora getirme) töreni sırasında, yeni Sefer-Tora tıpkı düğünlerde kullanılan benzer bir tentenin (*hupa*) altında, danslar ve şarkılar eşliğinde sokakta dolaştırılır. Mahallede bir *Ahnasat Sefer Tora* töreni olacağına dair haberler duyulduğunda, Yeuda ve Zeharya daha üç gün öncesinden, *hupayı* yürüyüşün yapılacağı yere götürmeye gönüllü olmuşlardı.

Onlar *hupayı* oraya götürdükleri sırada sokakta bir cenaze töreni düzenlenmekteydi. Cenazeye katılan iki Koen, ölü nedeniyle *tame* olmamaya özen göstermekteydi. Bu nedenle ölüden uzakta duruyorlardı; çünkü eğer onunla aynı anda aynı ağacın altında olmaları bile *tame* olmaları için yeterliydi, zira bu konuda bir ağaç da “çatı” görevi görür. Koenler birden bire çocukların taşımakta oldukları *hupayı* fark ettiler ve hemen kenara çekildiler. Çünkü eğer *hupa* ölü adamın üstüne gelir kendileri de o sırada *hupanın* altında olurlarsa, bu durumda da hemen o anda *tame* olacaktı.

İşte; “*tumat oel*” konusunda iki yeni örnek görmüş olduk: ağaç ve tente.

Karınca Küçük – Yasak Büyük

Yaprak

51

“*Kazayit*” adı verilen miktar birimini daha önce birçok vesileyle görmüştük. Ama buna rağmen hafızamızı tazelemek üzere bunu kısaca tekrarlayalım.

Kutsal Tora’mız bize çeşitli şeyleri yemeyi yasaklamış, bunları yeme yasağını ihlal edenler için de belli başlı cezalar öngörmüştür. Ancak, ceza verme yetkisine sahip bir *bet dinin* olduğu dönemlerde bile, ilgili cezanın uygulanabilmesi için, ihlalde bulunan kişinin “*kazayit*” (bir zeytin kadar) adı verilen miktarda yasak yiyecek yemiş olması gerekir.

Şimdi önemli bir bilgi öğreneceğiz: Bazı yasak yiyecekler vardır ki, miktar olarak *kazayitten* küçük olmalarına rağmen, yenmeleri halinde cezayı gerektirirler. Bu yaprakta, eğer yasak bir yiyecek “bütün bir varlık” ise, *kazayit* miktarında değilse bile, bu yiyeceği yemenin cezayı gerektirdiğini öğreniyoruz.

Açıklayalım. Örneğin, karınca çok ufak bir hayvandır ve tüm bedeninin, *kazayit* miktarından çok daha küçük olduğu açıktır. Ama “bütün bir varlık” olduğu için, kendi başına önemli sayılır ve yenmesi halinde cezayı gerektirir.

Tsadik Hüküm Verir ve Tanrı Yerine Getirir (devam)

Ve herkes, *tsadik* Rav’ın *berahasının* nasıl gerçeğe dönüştüğüne kendi gözleriyle şahit oldu.

Rav’a gelerek, *berahasının* gerçekleştiğini anlattılar. Rav bunu duyunca Rav Una’ya şöyle dedi: “Tek üzüldüğüm şey, ben seni mübarek kıldığım sırada, âdet olduğu üzere ‘Sen

de aynı şekilde mübarek ol’ dememiş olman. Çünkü anlaşılan, Tanrı’nın huzurunda bir rıza vakti söz konusuydu ve öyle demiş olsaydın, bu *beraha* benim için de gerçekleşecekti!” Rav bu şekilde hepimize önemli bir ders de öğretmiş oldu (*Megila* 27b).

Hahamlarımızdan

MAASELER

SON

Rabi Şimon'un Dişleri Neden Karardı?

Yaprak

Bu yaprakta çok önemli bir olay anlatılmaktadır.

52

Gemara tuma ve *taara* (manevi kirlilik ve saflık) kurallarını ele almakta ve bir keresinde Rabi Akiva'nın, belirli bir *tuma* durumu konusunda bir *alaha* söylediğini anlatılmaktadır. Aradan yıllar geçtikten sonra Rabi Akiva, Tanrı'nın İsmi'ni kutsal kılarak katledilmişti. Bir keresinde Rabi Şimon, Rabi Akiva'dan duymuş olduğu o *alahayı* aktarırken, ağzından, sanki Rabi Akiva'yı biraz küçümsüyormuş gibi anlaşılabilir bir cümle çıktı.

Daha sonra Rabi Şimon, böyle bir duruma yol açtığı için çok üzüldü. Bu yaprakta yer alan bir *barayta* anlatıldığına göre, Rabi Şimon o kadar üzülmüştü ki, uzun günler boyunca oruç tuttu. O kadar çok oruç tutmaktan Rabi Şimon'un dişleri kararmıştır!

Mişna'nın Kuralları

Yaprak

Rabenu A-Kadoş – Rabi Yeuda A-Nasi – kendi dönemindeki tüm Yisrael Hahamlarını bir araya toplayıp, kutsal Tora'nın öğrenildiği her yerden derlediği *alahaları* birleştirmiş ve *Mişna* kitabını oluşturmuştur.

53

Bazı *alahalar* üzerinde görüş ayrılığı yoktur. Ama *Tannaların* görüş ayrılığı içinde oldukları *alahalar* da vardır. Bu gibi görüş ayrılıklarında nihai *alaha* kararı nasıl verilir? Bu konudaki kurallardan biri, “*yahid ve-rabim – alaha ke-rabim*” (tek kişiyle çoğunluk arasında görüş ayrılığı varsa, *alaha* çoğunluğa göredir) şeklindedir. Eğer birkaç *Tanna*, *alaha* konusunda aralarında görüş ayrılığı içindeyse, *alaha*, azınlığa karşı çoğunluk görüşüne göre tespit edilir.

Şu duruma dikkat edin:

Diyelim ki bir *alaha* üzerinde iki *Tanna* farklı görüşte. Örneğin bir *Tanna* belirli bir durumda kişinin muaf olduğunu öne sürerken, diğer bir *Tanna* aynı durumda kişinin yükümlü olduğu görüşünde. Daha sonra başka bir *Tanna* geliyor ve o da bu durumda kişinin yükümlü olduğunu düşündüğünü söylüyor. Rabi Yeuda A-Nasi, böyle bir durumda da *alahayı* çoğunluğa göre belirlemiştir. Hangi çoğunluk? Başta biri “muaf” diğeri de “yükümlü” diyen iki *Tanna* vardı ve daha sonra üçüncü bir *Tanna* gelip o da “yükümlü” dedi. İşte; böylece “yükümlü” diyen iki *Tannaya* karşılık, “muaf” diyen tek bir *Tanna* var...

Kim Kimdir?

Babil'deki Üçüncü Nesil Amoraim

Babil'de yaşayan Rav Amram, neslinin liderlerindendi ve Neardea şehrinde ikamet ederdi. “*Hasida*” adı ona, çok müstesna bir *hasid* olduğu için verilmişti. Başka bir deyişle *alahada* çok titiz davranır, en yüksek standartlara göre hareket ederdi. *Gemara*'da onun bir keresinde, *alahaya* ayırı davranan bir kişiyi sertçe cezalandırdığı anlatılmaktadır.

Gemara onun *hasid* ve münzevi kişiliğini ve *yetser araya* (kötü dürtü) üstün gelmek için ortaya koyduğu büyük

gücünü anlatır. Bir keresinde *yetser ara* Rav Amram'a gelip onu sınava tabi tuttuğunda, Rav Amram “Amram'ın evinde yangın var!” diye bağırarak ve tüm komşuları onun evine toplanmıştı. Rav Amram *yetser araya* kendisinden çıkıp gitmesi için yemin ettirdi ve gerçekten de *yetser ara* ondan bir ateş sütunu şeklinde çıkıp gitti. Rav Amram *yetser araya* “Bak!” dedi. “Sen ateşten bir meleksin; bense sadece et ve kandan ibaretim – ve buna rağmen ben senden daha güçlüyüm!”

**Rav
Amram
Hasida**

Damdaki Adam Neden *Tame* Olmaz?

Yaprak

54

Bir ölüyle aynı çatı altında bulunan bir kişinin, ölüye temas etmediyse bile *tame* olduğunu öğrenmiştik. Bu tipteki *tumaya* “*tumat oel*” (çadır *tuması*) adı verilir.

Şimdi çadırın – çatının – *tumayı* sadece yaymakla kalmadığını, aynı zamanda durdurduğunu da öğreneceğiz.

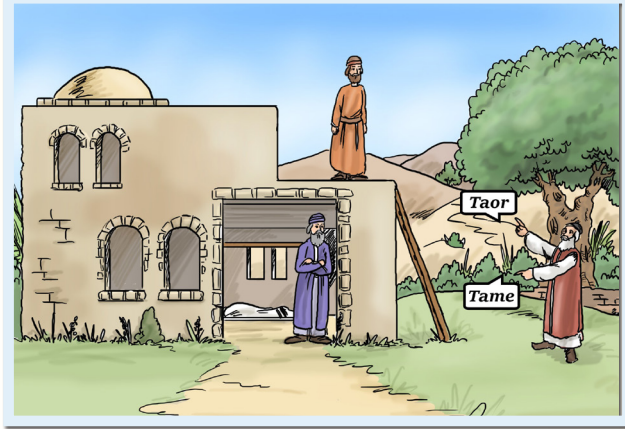
Tumayı ne zaman durdurur?

Şimdi dikkatle okuyun.

Bir ölünün yaydığı *tuma* hangi

yükseklığe kadar yükselebilir, biliyor musunuz? Bunun sınırı yoktur! Eğer bir kişinin bir ölüyle birlikte altında bulunduğu çatı çok yüksekse bile, bu yükseklik ne kadar olursa olsun, bu kişi yine de *tame* olur.

Ama şunu bilmek gerekir ki, ölüden yayılan *tuma* genellikle bu çatının ötesine geçmez! Diyelim ki bir evde bir ölü var ve çatının üzerinde bir Yahudi su ısıtma varilini tamir ediyor. Çatının üzerindeki Yahudi *tame* olur mu? Bazıları bu soruya “Tabii ki! Zira *tuma* göklere kadar yükselir” diye cevap verecektir. Ama gerçek şu ki, çatının üstündeki Yahudi *tame* olmaz, çünkü çatı, *tumanın* geçişini önler. *Tuma* çatıda durur ve bu nedenle çatının öte yanında duran biri *tame* olmaz; “*taor*”, yani “saf”tır.

Evinin Pervazlarına

Rabenu A-Kadoş'un, yani Rabi Yeuda A-Nasi'nin, Artavun adında bir tanıdığı vardı. Artavun, kendi ülkesinde çok önemli bir kişiydi ve yüksek mevkie sahipti. Rabenu A-Kadoş da, onunla olan tanışıklığı sayesinde, Yahudi kardeşlerine çok yardımda bulunabilmekteydi.

Bir keresinde Artavun bir dostluk

ifadesi olarak Rabenu A-Kadoş'a bir armağan gönderdi. Gönderdiği elçi, görkemli ve etkileyici, küçük bir sandık getirmişti. Rabenu A-Kadoş sandığı açtığı zaman, tüm oda, kadife bir zemin üzerine yerleştirilmiş parlak bir mücevherin ışıltısıyla aydınlandı.

Hahamlarımızdan
MAASELER

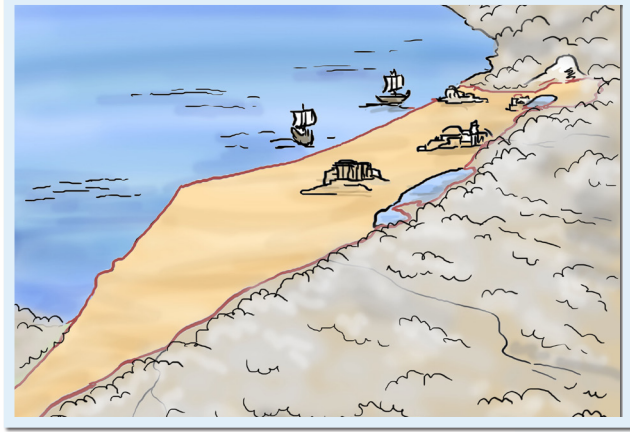
Devamı
271'de

“Tumat Erets A-Amim”

Yaprak Bu yaprakta “*tumat erets a-amim*” kavramını öğreniyoruz.

55

Nedir “*tumat erets a-amim*”? Kutsal Hahamlarımız Erets-Yisrael dışındaki topraklar için “*tuma*” kararı vermişlerdir. Başka bir deyişle buraları “*tame*” sayılacaktır. Bu ne tip bir *tumadır* ve Hahamlarımız buna neden gerek görmüşlerdir?

İlk olarak, Tsereda’lı Yose ben Yoezer ile Yerusalayim’li Yose ben Yohanan, Erets-Yisrael’in dışındaki toprakların, onlara dokunan kişiyi *tame* yapmasına karar vermişlerdi. Bu nedenle Erets-Yisrael’den dışarı çıkan herkes, ayağını orada yere bastığı anda *tame* olur ve *tuması* da, ölüden dolayı *tame* olmuş birinin *tumasına* denktir. Bu kararın sebebi nedir? Erets-Yisrael dışında, işaretli olmayan çok sayıda mezar yeri vardı ve dolayısıyla buralardan geçen kişilerin farkında olmadan bir ölü veya kemiklerine temas etmiş olma olasılığı söz konusuydu. Hahamlarımız işte bu endişe nedeniyle, Erets-Yisrael’in dışındaki toprağa temas eden kişinin *tame* olmasına hükmetmişlerdir.

Bundan bir süre sonra, II. Bet-Amikdaş’ın yıkılışı öncesinde dönemin Hahamları buna, Erets-Yisrael dışında yalnızca toprağa temas edenlerin değil, sadece havasına girenlerin bile *tame* olmaları kararını eklemişlerdir. Örneğin bir kişi at üstüdeyse bile, toprağa değmemesine rağmen *tame* olur. Bu ikinci karara neden gerek duymuşlardır? Bazı açıklamalara göre Hahamlarımızın amacı Yahudilerin Erets-Yisrael’in dışına çıkma isteklerini kırmaktı.

Bet Midraş’a Getirilen Bebek

Yaprak *Gemara* bu yaprakta üç tane Rabi Yeoşua’dan bahsetmektedir!

56

Gemara ilk olarak “Rabi Yeoşua”yı anmaktadır. Ardından “Rabi Yeoşua ben Memal” ve sonra da “Petar Roş’un oğlu Rabi Yeoşua”dan söz etmektedir.

Şimdi, *Gemara*’da babasının ismi kullanılmadan bahsi geçen Rabi Yeoşua’nın kim olduğunu anlatacağız.

Talmud’da babasının ismi olmadan zikredilen “Rabi Yeoşua”, Rabi Yeoşua ben Hananya’dır. Rabi Yeoşua ben Hananya, Raban Yohanan ben Zakay’ın öğrencisiydi ve II. Bet-Amikdaş’ı, yıkılmadan önce görmeye nail olmuştu. Üstelik aynı zamanda bir Levi olduğu için, Bet-Amikdaş’ta Levilere özgü, şarkı ve müzik görevlerini de yerine getirmişti. Ama yıllar sonra ne yazık ki, neslinin tüm mensuplarıyla birlikte, Bet-Amikdaş’ın Romalılar tarafından yıkılmasına tanık oldu.

Rabi Yeoşua ben Hananya bebekken, annesi onu, Tora’nın kutsiyetini özümsemesi amacıyla *bet midraş*lara getirirdi.

MASEHET NAZİR
PEREK 8:
ŞENE NEZİRİM

Neden Özellikle Ben?

Yaprak

57

Bu yazımızda önemli ve ilginç bir bilgi öğreneceğiz.

İki arkadaş birlikte gezmeye çıkmışlardı. Rahat adımlarla yürürlerken, temiz havayı içlerine çekip keyif alıyorlardı. Birden bire arkalarından gelen bazı sesler duydular. Dönüp baktıklarında yaşlı bir adamın kendilerine seslendiğini ve beklemelerini rica ettiğini gördüler. Adam onlara yetişti ve “Rahatsız ettiğim için özür dilerim” dedi. “Ama uzaktan, aranızdan birinin *tame* bir şeye bastığını gördüm.” “Hangimiz?” diye sordu ikisi, ama adam “Bilmiyorum!” dedi. “Ya sen, ya da sen.”

Karşımızda *tuma* konusunda şüpheli bir durum vardır.

Kural nedir?

Gemara, *tuma* kurallarında özel bir *alaha* olduğunu söylemektedir: “*Sefek tuma biRşut A-Yahid – tame. Sefek tuma biRşut A-Rabim – taor*” (Bireye özel bölgede *tuma* hakkında şüpheli bir durum varsa – *tamedir*. Kamuya açık bölgede *tuma* hakkında şüpheli bir durum varsa – *saftır*). Başka bir deyişle, eğer *tuma* konusunda şüpheli bir durum *Reşut A-Yahid*’de, yani kişiye özel bir bölgede meydana geldiyse, katı yönde hareket etmek ve kesinlikle *tame* olunmuş gibi davranmak gerekir. Ama eğer olay *Reşut A-Rabim*’de yani kamuya açık alanda meydana geldiyse katı yönde davranmaya gerek yoktur ve kişi *tame* olmuş olarak kabul edilmez.

Bu nedenle eğer iki arkadaş olay olduğu sırada *Reşut A-Rabim*’de idiyse, her ikisi de *saftır*. *Reşut A-Yahid*’de idiyse her ikisi de *tamedir*.

Evinin Pervazlarına (devam)

Rabenu A-Kadoş armağanı kabul etti. Şimdi yabancı dostunun, kendisinden, Rabenu A-Kadoş’a göndermiş olduğuna denk değerde bir armağan almayı beklediğini anladı. Ve gerçekten, Rabenu A-Kadoş’un evinden de bir ulak çıktı.

Elinde, içinde bu kıymetli armağanın bulunduğu küçük bir paket vardı...

Artavun paketi açtığında bir yandan şaşırdı, bir yandan da hüsrana uğradı. Paketin içinde tek bir *mezusa* vardı.

Hahamlarımızdan
MAASELER

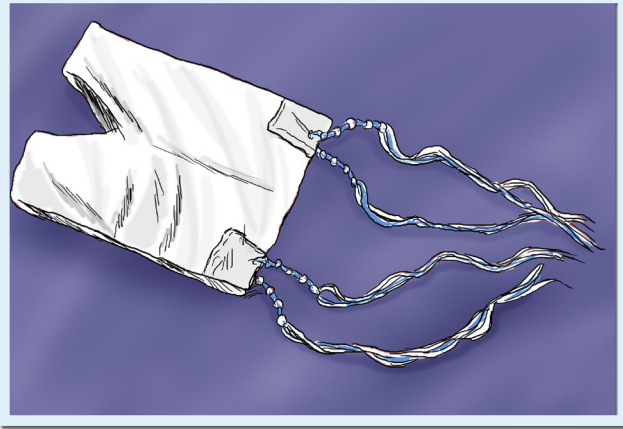
Devamı
275’te

Tsitsitteki Tehelet Renkli İpler

Yaprak
58

Herkesin bildiği gibi, eğer köşelerine *tsitsit* iplikleri bağlı değilse, dört köşeli bir giysiyi giymek yasaktır.

Hepimiz her gün *Keriat Şema*'yı okuruz. *Keriat Şema*'da *tsitsit*le ilgili olarak “[Her] köşenin *tsitsitine tehelet* renginde bir iplik koysunlar” denmektedir. Bu pasuk bize, her köşedeki ipliklerden birinin, gök mavisine benzer bir mavi tonu olan *tehelet* renginde olması gerektiğini öğretmektedir. *Tsitsit*in diğer iplikleri ise doğal beyaz rengindedir.

Tehelet rengi normal bir boya ile oluşturulmazdı. Bu renk, Hahamlarımızın denizden yetmiş yılda bir kez çıktığını söyledikleri *hilazon* adında bir hayvanın kanından üretilirdi. Çok uzun yıllardır *tsitsit*lerimizde *tehelet* rengini görmemekteyiz. Bunun sebebi, Tanrı esirgesin, *mitsvayı* önemsemiyor olmamız değildir. *Tsitsit*lerine *tehelet* rengi koymayan kişilerin bu şekilde davranmalarının sebebi, Tora'nın tam olarak hangi hayvandan elde edilen rengi kastettiğini ve bu rengin nasıl elde edildiğini günümüzde bilmiyor olmamızdır.

Mutlaka aklınıza bir soru gelmiş olmalı: Bir dakika! *Tehelet* renginde ipliğimiz eksik olduğuna göre, demek ki *tsitsit*lerimiz tam olarak olması gerektiği gibi değil! O zaman belki de dört köşeli giysiler giymekten kaçınmamız gerekiyordu?

Rahatlayabiliriz. Çünkü her ne kadar *tsitsit* ipliklerinden birinin *tehelet* renginde olması bir *mitsva* ise de, buna rağmen eğer bu renkte bir iplik içermiyorsa bile *tsitsit* geçersiz değildir.

Kim Kimdir?

Babil'deki Üçüncü Nesil Amoraim

Amora Şimi, büyük bir Tora otoritesi olan *Hiya*'nın oğludur. *Hiya* hem kendi babası olan *Amora Rav*'ın hem de *Amora Şemuel*'in öğrencisiydi ve *Amoraların* birçoğu onun adıyla *alahalar* aktarmış, *alaha* konusunda onunla teatilerde bulunmuşlardır.

Babası *Hiya* gibi, *Şimi* de, büyükbabası olan büyük *Amora Rav*'ın yanında, onun ünlü *yeşivasında* öğrenim görmüş ve onun en önde gelen öğrencilerinden biri haline gelmiştir. Ayrıca büyükbabası *Rav* onun hakkında övgüyle konuşmuş, büyük bir Haham olduğunu ve *mişnalar* konusunda neslinde onun kadar uzman ve keskin zekâlı kimse bulunmadığını söylemiştir. *Şimi* bir keresinde büyükbabası *Rav*'ın, yaşlılığında kendisini ziyaret etmesine bile

nail olmuştur.

Gemara'da birçok yerde *Şimi bar Hiya*'nın, *Rav*'ın huzurunda *alaha* konusunda tartışmaya girdiği anlatılır. Hatta ağır *alahalar* konusunda bile *Rav*'ın huzurunda söz almış ve onun bir *alaha* hükmü konusundaki görüşünü değiştirmeyi denemiştir. Büyükbabası *Rav* onu çok sever ve ona bu sevgisini ifade eden bir lakapla hitap ederdi (*Raşi, Nida 24a*).

Büyükbabası *Rav*'ın arkadaşı olan *Şemuel* ile de yakındı. *Gemara*'da anlatıldığına göre bir keresinde *Rav* ve *Şemuel* bir yemek sonrasında *Birkat Amazon*'u *zimunla* söylemek istemişler (bkz. I. Kitap, sayfa 38) ve bu amaçla *Amora Şimi bar Hiya*'yı da kendilerine katarak *berahayı* söylemişlerdir.

**Şimi
bar Hiya
bar Rav**

Tannalar Öğrencilerine Nasıl Öğretirdi?

Yaprak

59

Bu yaprakta *Gemara* ilginç bir şey söylemektedir.

Tanna Rabi Yeoşua bir keresinde öğrencilerine doğru olmayan bir şey söylemişti. Bunu neden mi yapmıştı? “Bu şekilde öğrencilerini sıvırtmak için.”

Bu konu şöyle açıklanır: Rabi Yeoşua, öğrencileri arasında, sözlerini anlamakta bazen güçlük çeken, ama arkadaşlarının alay ve gülüşmelerine maruz kalma endişesiyle soru sorup konuyu açıklığa kavuşturmaktan çekinen bazı öğrenciler olduğunu biliyordu. Bu nedenle Rabi Yeoşua, bizzat kendisi, doğru olmayan bir şey söylemiştir. Böylece öğrencileri bunu gördüklerinde “Büyük hocamız bile tüm Tora’yı biliyor olmasına rağmen, hatalı bir şey söylediğine göre, artık bizim de soru sormaktan utanmamıza gerek yok. Soracağımız soru doğru değilse bile bu o kadar da büyük bir felaket değil!” diyeceklerdi.

İşte Tora bu şekilde öğrenilir! Hahamlarımız “Utangaç biri öğrenemez” demişlerdir. Tabii ki, öğretmen *ravın* sözlerini dikkatle dinlemek gerekir. Her saniye zıplayıp sorular sorulmamalıdır. Ama eğer tam olarak anlaşılmamış bir nokta varsa soru sorulmalıdır ve bu şekilde bilgi sahibi olunacaktır!

Nazir ve Metsora

Yaprak

60

Bu yapraklarda *Gemara*, bir *nazirin*, *nazirlik* dönemi sonunda saçlarını tıraş etmesi gerektiğine dair *alahay*ı ele almaya devam etmektedir.

Saçları tamamen tıraş etmek sadece *nazirlik* süresini tamamlamış bir *nazirle* sınırlı değildir. *Tsaraat* rahatsızlığı iyileşmiş bir *metsora* da (bkz. I. Kitap, sayfa 92), arınma sürecinin bir parçası olarak saçları da dâhil olmak üzere vücudundaki tüm kılları tamamen tıraş eder.

Üstelik iyileşen bir *metsora* sadece bir değil, iki kez tıraş olmalıdır!

Bedeninde *tsaraat* şüphesi uyandıran bir leke gören kişi, Koen’e gelmelidir. Koen bedendeki lekeyi görüp bunun *tsaraat* olduğuna hükmettikten sonra, bu kişinin *metsora*, yani *tsaraata* yakalanmış biri olarak *tame* olduğunu ilan eder. *Metsora* kampın [veya şehrin] dışına çıkıp yedi gün bekler ve sonra Koen’e geri gelir. Eğer Koen *tsaraat* lekesinin iyileştiğini görürse, *metsora* Bet-Amikdaş’a gelerek, *Metsora* *peraşasında* ayrıntılarıyla tarif edilen bir arınma sürecine girer. Bu süreç dâhilinde *metsoranın* bedenindeki tüm kılları tıraş etmesi, yedi gün sayması ve sonra bu tıraş işlemini aynen tekrarlaması gerekir. Bunun ardından bir *metsoranın* getirmekle yükümlü olduğu *korbanları* gerçekleştirir ve o zaman artık tamamen arınmış olur.

MASEHET NAZİR
PEREK 9:
AKUTİM EN LAEM

Köleler Neyle Yükümlüdür?

Yaprak Eski dönemlerde birçok ailede, bir kölenin kendilerine hizmet etmesi, kabul gören bir durumdu. Tüm şehirlerde, kölelerin satışa sunulduğu özel pazarlar bulunurdu. Hatta insanlar kendilerini geçindirmeyi başaramadıkları takdirde, yanında çalışacakları ve kendilerini geçindirecek bir efendiye sahip olmak için kendilerini bile satışa sunarlardı.

61

Kendisini bir Yahudi'ye satan bir yabancı, ebediyen onun kölesi haline gelirdi.

Bir Yahudi'ye ait olan yabancı köleye “*eved Kenaani*” adı verilir. *Gemara*'da bir *eved Kenaaninin*, Yahudi olmayan herhangi biri gibi olmayıp, Tora'nın bazı *mitsvalarıyla* yükümlü olduğu açıklanmaktadır. Bu köleler hangi *mitsvalarla* yükümlüdür? Kadınların da yükümlü oldukları tüm *mitsvalardan* köleler de sorumludur. Bilindiği gibi kadınlar, zamana bağlı “yap” şeklindeki *mitsvalardan* muaftırlar. Bir *mitsva* olarak sadece Roş Aşana'da çalıştığı için zamana bağlı “yap” şeklinde bir *mitsva* olan *şofar* buna örnek olarak verilebilir. Bunun gibi zamana bağlı diğer tüm “yap” şeklindeki *mitsvalar* için de aynısı geçerlidir.

Kim Kimdir?

Babil'deki İkinci ve Üçüncü Nesil Amoraim

Rav Anan Tora'yı Babil'de, *Amora* Şemuel'den, onun Neardea'daki *yeşivasında* almış, ayrıca onun adıyla birçok *alaha* da aktarmıştır. Şemuel'in yanındaki öğreniminin ardından Neardea şehrinde *dayan* olarak atanmıştır. O dönemde *Roş A-Gola* olan Mar Ukva'nın evinde çokça bulunurdu (Mar Ukva için bkz. II. Kitap, sayfa 134). Ayrıca *Amoralar* Rav Nahman ve Rav Una ile de *alaha* konusunda teatide bulunurdu. *Gemara*'da Rav Anan'ın, parasal konular dâhilindeki

bir *alaha* hakkında Rav Una'yla çok derin bir görüş ayrılığına düştüğü ve meseleyi açıklığa kavuşturması için Mar Ukva'ya başvurduğu anlatılır. Rav Nahman'la olan tartışmasında da aynısı olmuştur.

Gemara, Peygamber Eliyau'nun sık sık onunla birlikte Tora öğrenmeye geldiğini anlatır. Rav Anan, Peygamber Eliyau'nun kendisine öğrettikleriyle iki kitap oluşturmuştur: “*Seder Eliyau Raba*” ve “*Seder Eliyau Zuta*”.

Rav
Anan

Kim *Nazir* Olabilir?

Yaprak

62

Kim *nazir* olabilir?

Acaba Yahudi olmayan biri *nazir* olabilir mi?

Şöyle; her ne kadar Yahudi olmayan biri Bet-Amikdaş'a bir *Ola-korbanı* adayabilir ve Koenler de bu *korbanı* gerçekleştirirlerse de, *alahaya* göre *nazirlik*, Yahudi olmayanlar için değildir. Başka bir deyişle eğer Yahudi olmayan biri "ben *nazirim*" derse bile *nazir* olmaz. Kutsiyeti nedeniyle bir *naziri* bağlayan kurallar onu bağlamaz ve şarap da içebilir. Neden? Çünkü Kutsal ve Mübarek Tanrı Tora'da *nazirlerle* ilgili kanunu verirken, konuya "**Bene-Yisrael'e konuş ve onlara söyle**" sözleriyle başlamıştır. Bu da *nazir* olmanın sadece Yisrael'e mensup birinin üstlenebileceği bir olgu olduğunu göstermektedir.

Acaba kadınlar *nazir*, daha doğrusu "*nezira*" olabilirler mi? Evet! Çünkü pasukta şöyle denmektedir: "**Bene-Yisrael'e konuş ve onlara söyle: Nazir olma vaadinde bulunan bir adam veya kadın...**" Buradan, bir kadının da *nazirlik* konumunu üstlenebileceği açıkça görülmektedir.

Yahudi olmayan birinin *nazir* olamayacağını söylemiştik. Ama buna rağmen, eğer böyle biri kendisini *eved Kenaani* (bkz. önceki sayfa) olarak satarsa, o zaman *nazir* olabilir, çünkü bir *eved Kenaani nazir* olmayı üstlenebilir.

Gizli Ölü

Yaprak

63

Bu yaprakta "*tumat a-teom*" (derinlik *tuması*) kavramını öğreniyoruz.

Yohanan *nazir* olmayı üstlenmişti. Günlerden bir gün bir mağaraya girdi. Daha sonraları, *nazirlik* dönemi tamamlanınca, gerekli *korbanlarını* gerçekleştirmek üzere Bet-Amikdaş'a gitti, ardından saçlarını tıraş etti.

Ve işte; aradan bir süre geçtikten sonra, Yohanan'ın girmiş olduğu mağarada bir ölünün gömülü olduğu anlaşıldı! Yohanan çok üzülmüş, kalbini büyük bir hüznün kaplamıştı. Zira ölü nedeniyle *tame* olmuş bir *nazir*, önce arınmalı, sonra da *nazirlik* dönemine en baştan başlamalıdır.

Yohanan bu üzüntüyle sıkıntılı bir şekilde dolaşıyordu. Ama sonra, *nazirliğinin* geçersiz hale gelmediğini öğrendi.

Bu nasıl olur?

Anlaşılan mağaradaki ceset mağaranın zemininde değildi ve toprağa derin bir şekilde gömülmüştü. Ve özel bir *alahaya* göre, "*tumat a-teom*" *nazirliği* geçersiz kılmaz. Başka bir deyişle, toprağın **içine gömülmüş** olan bir cesetten dolayı *tame* olmuş bir *nazir* bu durumu ancak saçlarını tıraş ettikten sonra öğrendiyse, *tame* olur, ama *nazirliği* geçerliliğini yitirmez. *Nazirlik* ancak, toprakta fark edilebilir durumdaki bir ölüden kaynaklanan *tuma* nedeniyle geçersiz hale gelebilir. (*Tumat a-teom* için ayrıca bkz. I. Kitap, sayfa 212).

Evinin Pervazlarına (devam)

Üstelik bu *mezusa* da onun gözüne oldukça basit ve gösterişsiz görünüyordu.

Artavun çok gücenmişti. Üzgünlük içinde Rabenu A-Kadoş'a bir mesaj gönderdi: "Ben sana bir armağan gönderdim; büyük değeriyle, emsali olmayan müthiş bir mücevher! Ve sen bana, ancak birkaç eski madeni para

değerinde bir *mezusa* mı gönderiyorsun?!"

Rabenu A-Kadoş telaşlanmadı. Zira yabancı dostuna ne göndereceği konusunu çok etraflı bir şekilde düşünmüştü. Ona akıl dolu bir cevap verdi: "Şunu bil ki, sana göndermiş olduğum bu armağan, her ikimizin servetinin toplamından bile daha değerlidir!" – ve her ikisi de çok zengindi.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
279'da

Mezarların Taşınması

Yaprak 64 Bazen Diaspora’da gömülmüş bir kişinin Erets-Yisrael’e aktarıldığı duyulur. Genellikle bu, müteveffa kişiyi koruma amacıyla yapılan bir işlemdir. Eğer mezarı kötü niyetli insanların saygısızca talan edebileceği bir bölgedeyse, müteveffaya büyük bir hakaret söz konusu olabilecektir.

Şunu bilmek gerekir ki, özel bir sebep olmadığı sürece, ölmüş insanları başka bir yere taşımak üzere mezarlarından çıkarmak yasaktır. Bunun istisnası ise, ölüyü gömdükleri zaman, onu gelecekte başka bir yere aktarmak üzere mezarından çıkaracakları yönünde bir koşul beyan etmiş olmalarıdır.

Bu yaprakta, bir ölüyü koşullu olarak gömme olanağından bahsedilmektedir. *Gemara*’nın söylediğine göre, eğer sürpriz bir şekilde, mezarlık olarak bilinmeyen bir yerde bir veya iki mezar bulunduyorsa, orada gömülmüş olan kişilerin başka bir yere gömülmek üzere yerlerinden çıkarılmaları mümkündür, çünkü böyle bir durumda bu kişilerin oraya, daha uygun bir yer bulunana kadar geçici olarak gömüldüğü varsayılır. Ne de olsa ölüler genellikle mezarlık olarak belirlenmiş yerlerin dışına gömülmez. Ancak eğer aynı yerde üç mezar bulunduyorsa, onları yerlerinden çıkarmak yasaktır; çünkü bu durumda o noktanın önceki nesillerde mezarlık olarak belirlenmiş bir yer olabileceği ve bu kişilerin de oraya, daha sonra çıkarılabilecekleri yönünde bir koşul olmaksızın gömülmüş oldukları düşünülür.

“Et” Sözcüğü Ne Öğretir?

Yaprak 65 Bu yaprakta *Gemara*, *Tannalar* arasındaki bir görüş ayrılığına yer vermektedir. Görüş ayrılığının konusu, “Acaba Tora, İbranice ‘et’ sözcüğünün geçtiği her yerde bize bir *alaha* öğretme amacında mıdır?” sorusudur.

Bazı *Tannalara* göre, “et” sözcüğü, pasukta açıkça belirtilmeyen bir kuralı öğretme amaçlıdır. Neden? Çünkü bu sözcük, Aramca “ata” sözcüğünden gelir. “Ata” sözcüğünün anlamı da “geldi” şeklindedir. Başka bir deyişle, pasuk bu kullanımla bize “Gel ve ilave bir *alaha* öğren” şeklinde imada bulunmaktadır.

Örneğin, Tora’da “*Et A-Şem Eloheha Tira*” (Tanrı’n A-Şem’e huşu duymalısın; Devarim 6:13) denmektedir. Bazı *Tannalar* bu sözcüğe hiçbir anlam yüklemeyiz, zira basit düzeyde anlaşıldığında bu ifade, ismin –e halini belirtir. Ama Rabi Akiva, “et” sözcüğünün konuyla bağlantılı olup açıkça belirtilmemiş bir *alahayı* ima ettiği görüşündedir: *Talmid hahamlara* karşı da huşu duymak gerekir! Başka bir deyişle pasuk, “et” sözcüğünü kullanırken, pasuktaki “huşu duyma” emrini genişletmekte ve *talmid hahamlar* karşısında da huşu duymak gerektiğini ima etmektedir.

Masehet Nazir’in Sonu

Yaprak 66 *Masehet Nazir*’in son yaprağında *Gemara*, Rabi Yose’nin şu sözlerini aktarmaktadır: “[Bir *berahaya*] ‘Amen’ cevabını veren, *berahayı* söyleyenden daha büyüktür.” Başka bir deyişle, bir *berahaya* “Amen” sözcüğüyle cevap veren kişi, o *berahayı* söylemiş olan kişiden daha büyük bir ödüle hak kazanır.

Rabenu Behaye’nin (Şemot 14:31 açıklamalarında) “Amen” söylemekle ilgili yazdıklarını okumakta fayda vardır. Rabenu Behaye, “Amen” sözcüğünün “*Emuna*” (sarsılmaz inanç; iman) ile bağlantılı olduğunu yazar. Örneğin diyelim ki bir kişi “*Baruh Ata AD... E. M. A., Şeakol Niya Bidvaro*” *berahasını* söyledi. Bu *beraha* her şeyin, Evrenin Kralı olan Tanrı’nın sözüyle var olduğunu beyan eder. Ve *berahaya* “Amen” diye cevap veren kişi, bu şekilde “*Berahada* söylediklerine sarsılmaz bir inançla inanıyorum; Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın Evrenin Kralı olduğuna ve her şeyin O’nun sözüyle var olduğuna inanıyorum” demiş olur.

